

ATELIER
ROMAIN

Ouder worden
op het
Vlaamse platteland

Over wonen, zorg en ruimtelijk ordenen in dun bevolkte gebieden



Pascal De Decker, Brecht Vandekerckhove, Emma Volckaert,
Céline Wellens, Elise Schillebeeckx & Niels De Luyck

Girant

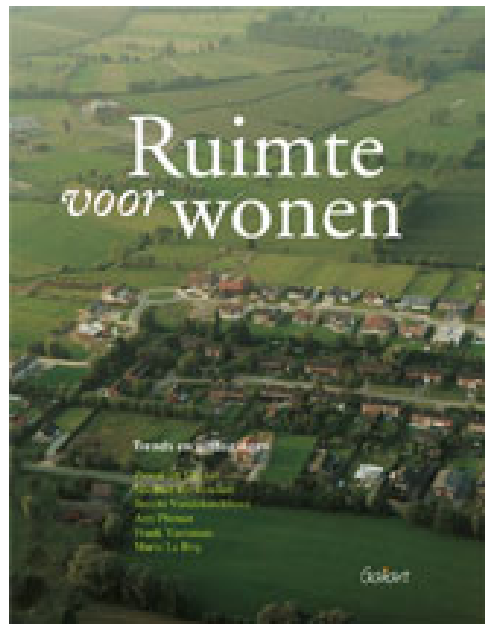
Ouder worden op het Vlaamse platteland

Introductie

VAC – Gent – 13 juni 2018



Wat vooraf ging





Garant

Sociologen, politicologen, architecten, stedenbouwkundigen, planologen, journalisten...

Insteek/hypothese:

- vanaf een bepaalde leeftijd kan de mobiliteit afnemen waardoor de zorg toeneemt
- dit kan problematischer zijn in dun bevolkte gebieden

Vlaamse Landmaatschappij



KU LEUVEN

Vandaag

- Jorrit Campens (HoGent): Over kwetsbaarheid bij het ouder worden
- Pascal De Decker (KU Leuven): Quick scan de bestaande kennis
- Emma Volckaert (KU Leuven): Ouderen over ouder worden op het platteland
- Celine Wellens (Atelier Romain): Ruimtelijke analyse
- Brecht Vandekerckhove (Atelier Romain): Van AiP naar MiT: over een beleidsswitch
- Christophe Cousaert (Kabinet Min. Vandeuren) over het beleid

Kwetsbaarheid bij ouderen

Jorrit Campens
Prof. dr. Nico De Witte



■ Aandeel ouderen ↑

➤ Hoge levensverwachting bij geboorte

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

Levensverwachting bij geboorte (in jaren)			
	1990- 1995	2015- 2020	2045- 2050
Regio			
- Wereld	64,6	71,9	76,9
- Europa	72,7	78,1	82,8
---- België	76,4	81,4	85,8

■ Aandeel ouderen ↑

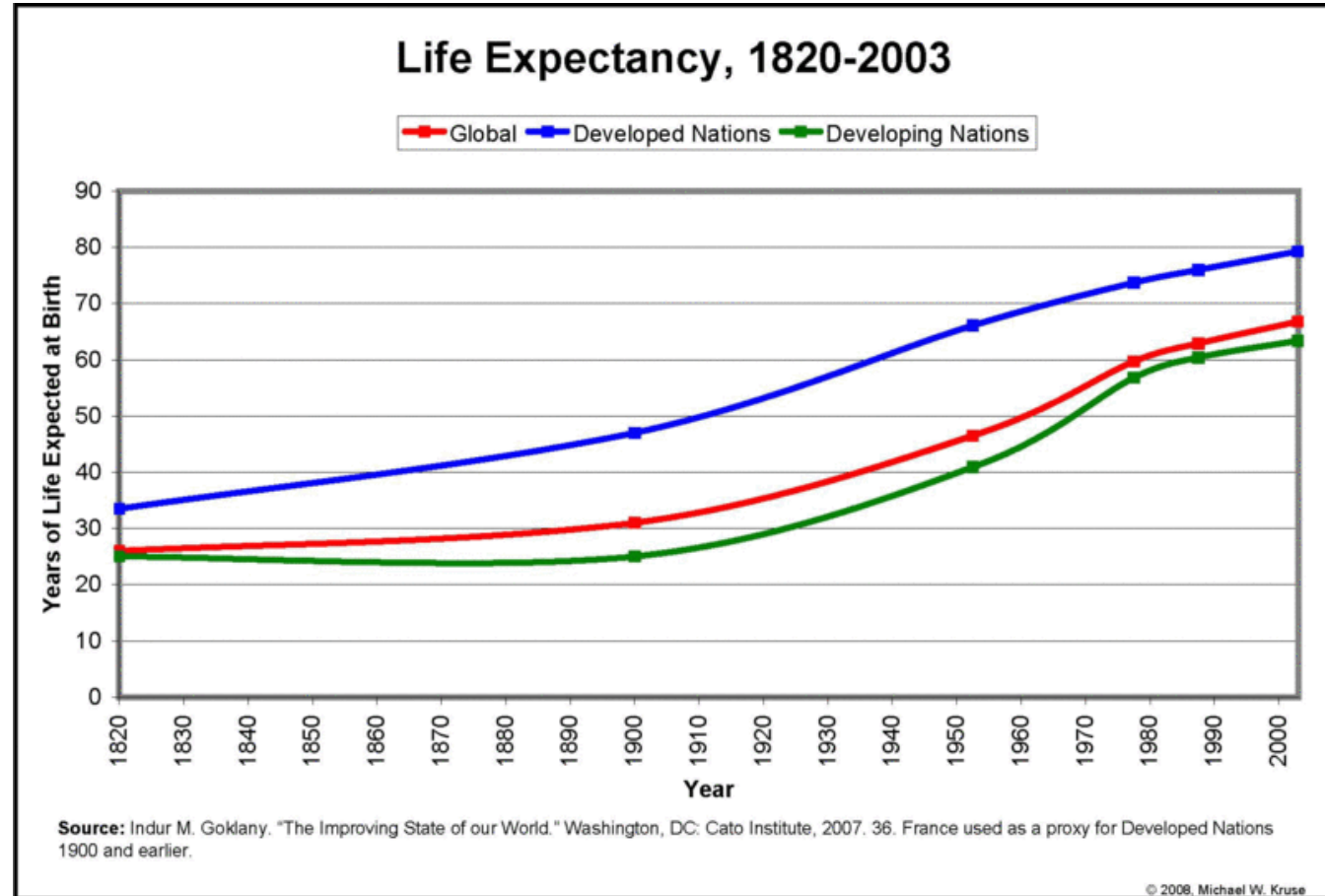
➤ Hoge levensverwachting bij geboorte

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



■ Aandeel ouderen ↑

➤ Laag geboortecijfer

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

Geboortecijfer (per vrouw)			
	1990- 1995	2015- 2020	2045- 2050
Region/country/area			
- World	3,02	2,47	2,24
- Europe	1,57	1,62	1,78
- Belgium	1,61	1,80	1,85

■ Aandeel ouderen ↑

➤ Toename aantal 65-plussers

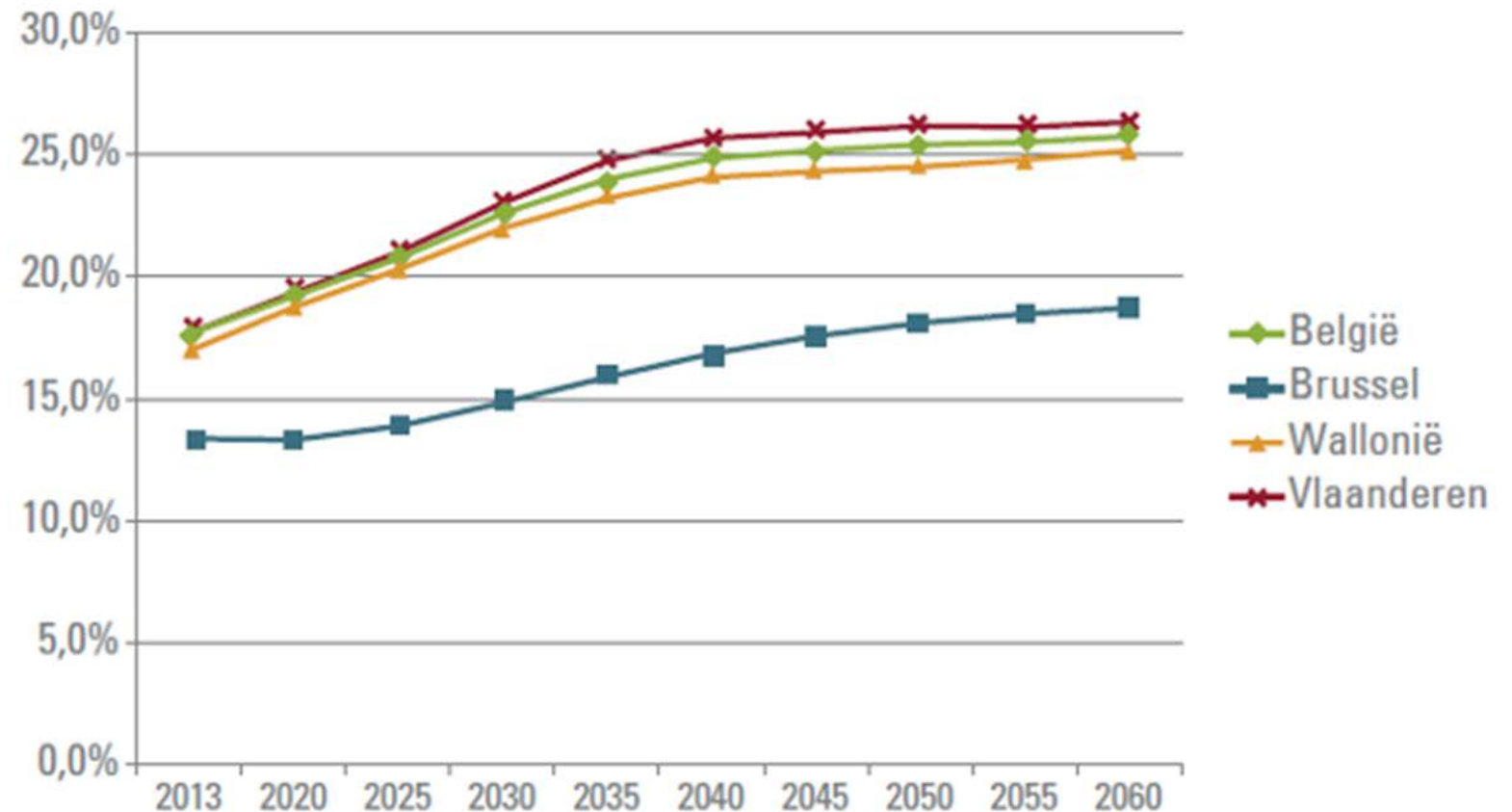
Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

Evolutie van het aantal 65-plussers t.o.v. de totale bevolking (2013-2060)



■ Aandeel ouderen ↑

➤ Toename aantal 80-plussers

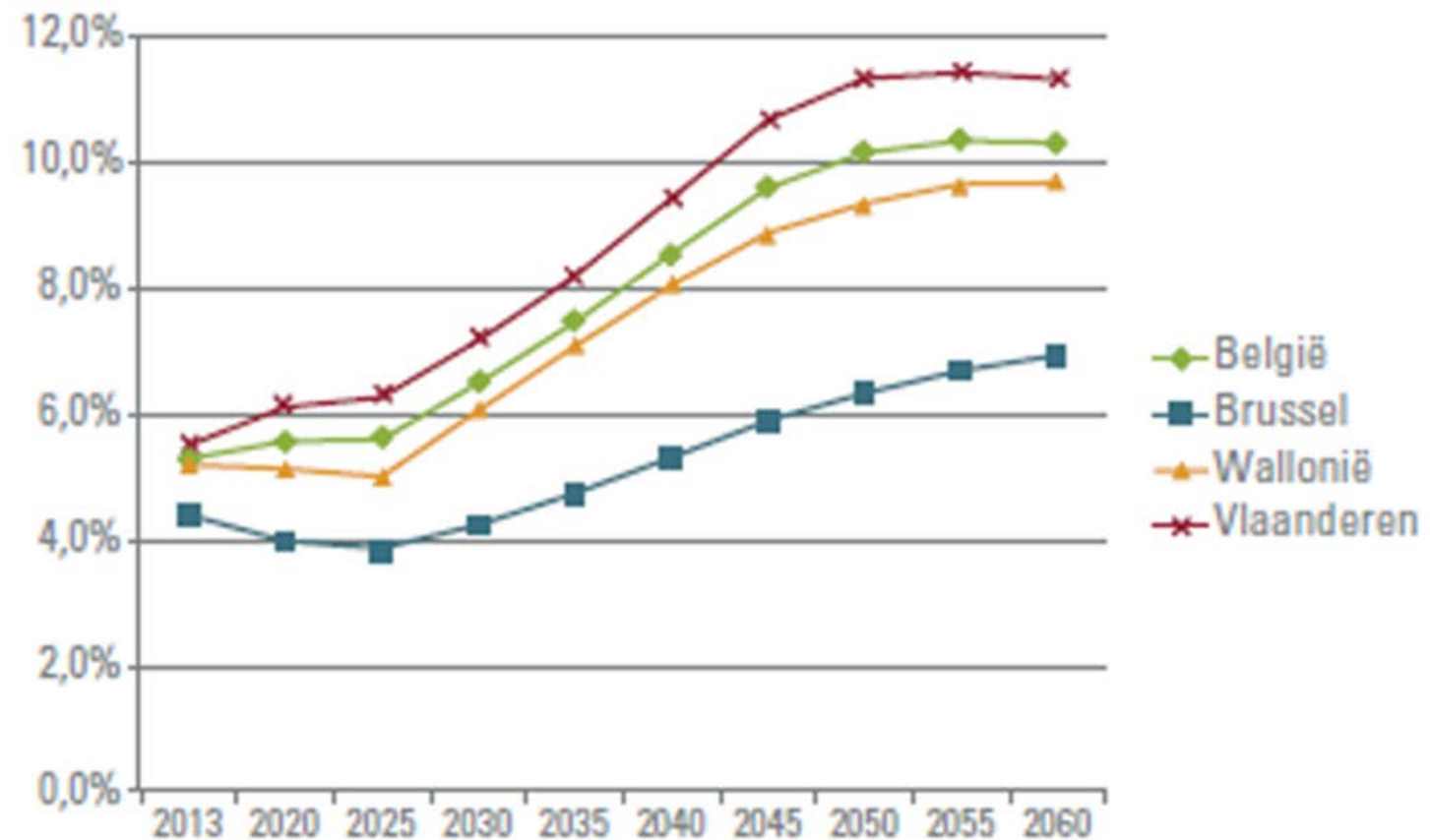
Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

Evolutie van het aantal 80-plussers t.o.v. de totale bevolking (2013-2060)



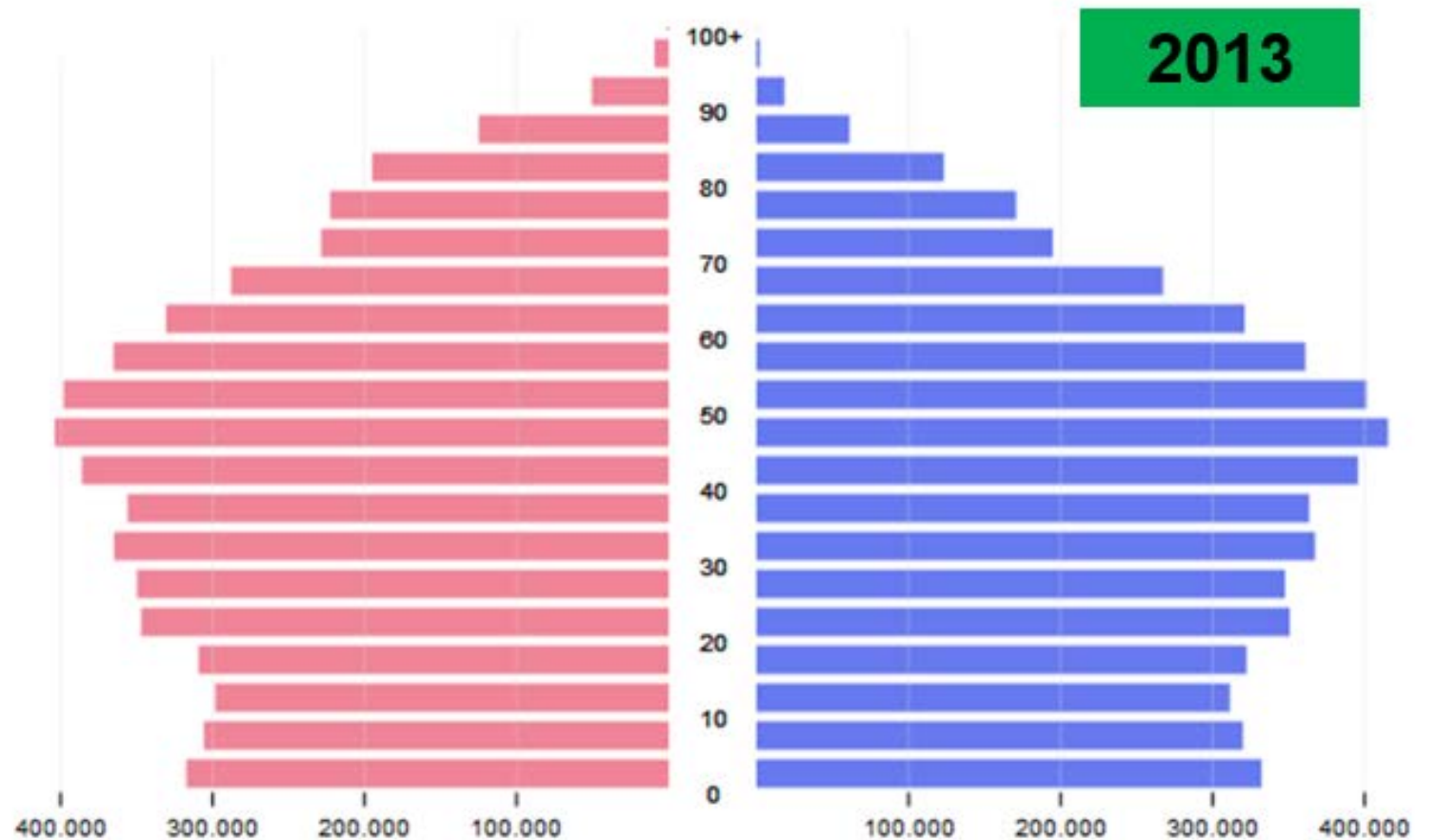
■ Aandeel ouderen ↑

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



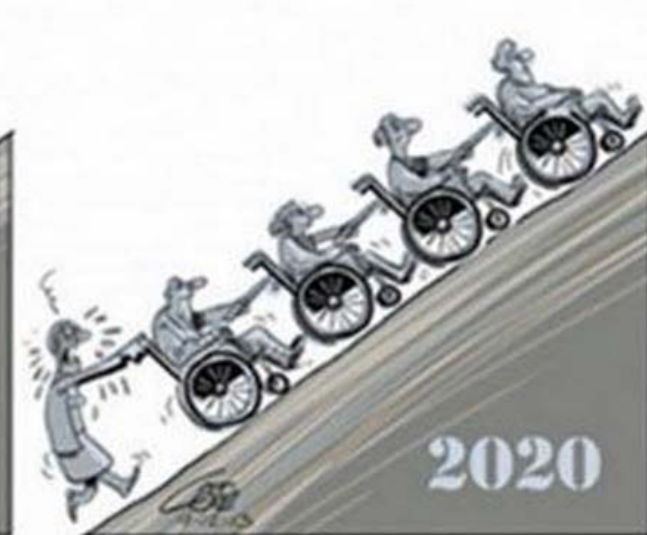
■ Aandeel ouderen ↑

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



■ Aandeel ouderen ↑

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



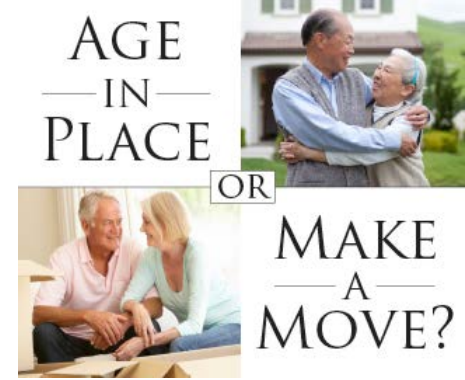
Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Definitie



“Ageing in place is often used to refer to a situation where older people are able to remain at home when ageing” (Cutchin, 2003)

Vergrijzing

Ageing in place

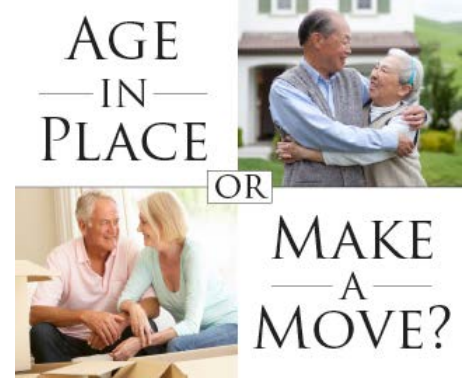
Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Definitie

“Ageing in place” is a popular term in current aging policy, defined as “remaining living in the community,” with some level of independence, rather than in residential care” (Wiles et al., 2011)

“Allowing the elder to remain in the living situation of their choice for as long as they wish and are able to” (Bigby, 2004)



Vergrijzing

Ageing in place

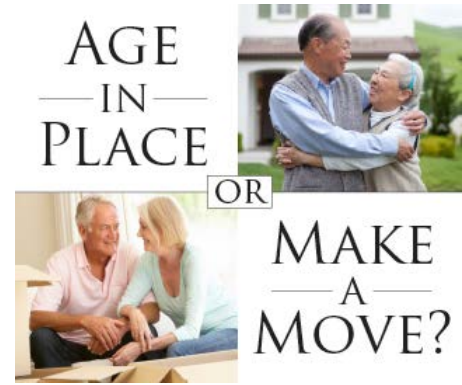
Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Definitie

➤ Besluit

“Aging in place used to refer to individuals growing old in their own homes, but lately the idea has broadened to remaining in the current community and living in the residence of one’s choice.” (Vanleerberghe et al., 2017)



■ Waarom ageing in place?

➤ Wens van ouderen

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

Hoe staan ouderen t.o.v. volgende woonvormen?		
Woonvorm	% negatief	% positief
Verhuizen naar serviceflat	84,1	15,9
Samenwonen met een aantal senioren, met gescheiden woonvertrekken	94,1	5,9
Inwonen bij kinderen	95,2	4,8
Verhuizen naar een woonzorgcentrum	95,4	4,6
Zelfstandig thuiswonend (alleen of met partner in huis of appartement)	38,9	61,1

(Smetcoren et al., 2014)

■ Waarom ageing in place?

➤ Beleidskeuze

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



“We streven ernaar om de zorg zoveel mogelijk geïntegreerd in de samenleving te laten verlopen”

Vergrijzing

Ageing in place

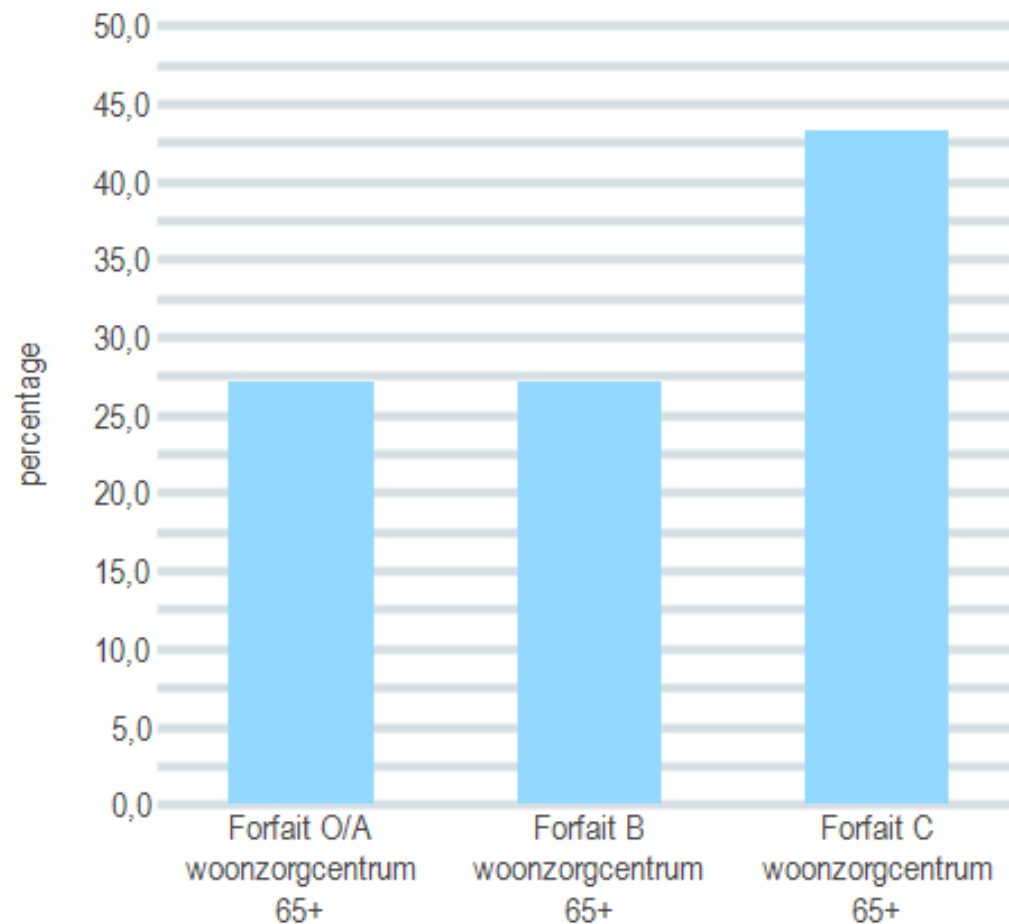
Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Waarom ageing in place?

➤ En wat met de residentiële zorg?

■ “Voorbehouden” voor zwaar-zorgbehoevenden



O: bijna geen zorg/hulp nodig, zelfstandig

A: lichte zorg, beperkte hulp nodig

B: zorgafhankelijk, uitgebreide hulp nodig

C: zwaar zorgafhankelijk, volledige afhankelijkheid

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Waarom ageing in place?

➤ En wat met de residentiële zorg?

■ “Voorbehouden” voor zwaar-zorgbehoevenden

	Forfait O/A woonzorgcentrum 65+	Forfait B woonzorgcentrum 65+	Forfait C woonzorgcentrum 65+
2008	35,5	22,7	41,8
2010	33,8	24,4	41,8
2011	32,2	25,1	42,6
2012	31,1	26,0	42,9
2013	28,7	26,4	42,8
2014	27,1	27,1	43,2

O: bijna geen zorg/hulp nodig, zelfstandig

A: lichte zorg, beperkte hulp nodig

B: zorgafhankelijk, uitgebreide hulp nodig

C: zwaar zorgafhankelijk, volledige afhankelijkheid

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Waarom ageing in place?

➤ En wat met de residentiële zorg?

■ “Voorbehouden” voor hogere leeftijdsklassen

Aandeel (in%) van de bevolking dat in een woonzorgcentrum woont

	2009	2011	2013
65-74 jaar	0,90%	0,85%	0,81%
75-79 jaar	3,26%	2,99%	2,83%
80-84 jaar	8,88%	8,22%	7,81%
85-89 jaar	21,88%	20,06%	19,35%
90-94 jaar	41,01%	41,59%	39,80%
95 jaar of ouder	61,42%	56,46%	54,58%

Vergrijzing

Ageing in place

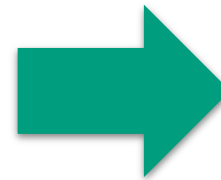
Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

- Waarom ageing in place?

- En wat met de residentiële zorg?

- ➔ WZC indien echt nodig (= desinstitutionalisatie-beweging)



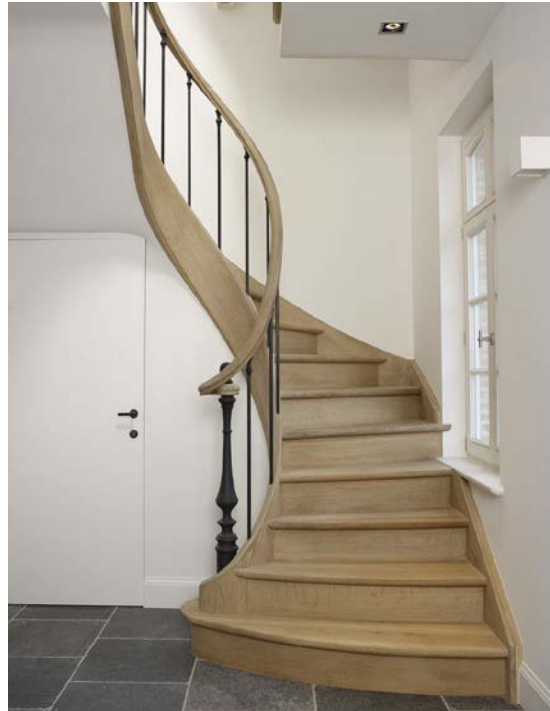
■ Uitdagingen bij ageing in place

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



■ Uitdagingen bij ageing in place

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



■ Uitdagingen bij ageing in place

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



■ Uitdagingen bij ageing in place

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



“In die context is het van groot belang om in te zetten op het vroegtijdig detecteren van kwetsbaarheid bij ouderen”

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Aandacht voor kwetsbaarheid

➤ Meer en meer interesse in het concept

The screenshot shows the Web of Science search results for the topic 'Frailty'. The results are sorted by 'Publication Date -- newest to oldest'. The first result is 'Effect of low appendicular lean mass, grip strength, and gait speed after surgery for distal radius fractures' by Roh, Young Hak; Noh, Jung Ho; Gong, Hyun Sik; et al. The second result is 'Evaluation of sarcopenia in patients with distal radius fractures' by Roh, Young Hak; Do Koh, Young; Noh, Jung Ho; et al. Both results are from the 'ARCHIVES OF OSTEOPOROSIS' journal, Volume 12, Issue 1.

Web of Science

Search

Results: 10,914
(from Web of Science Core Collection)

You searched for: TOPIC: (Frailty)
Timespan: All years. Indexes: SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, ESCI.
[...Less](#)

[Create Alert](#)

Refine Results

Sort by: Publication Date -- newest to oldest

☐ Select Page | **5K** |

☐ 1. **Effect of low appendicular lean mass, grip strength, and gait speed after surgery for distal radius fractures**
By: Roh, Young Hak; Noh, Jung Ho; Gong, Hyun Sik; et al.
ARCHIVES OF OSTEOPOROSIS Volume: 12 Issue: 1 Article Number: 41
 [View Abstract](#)

☐ 2. **Evaluation of sarcopenia in patients with distal radius fractures**
By: Roh, Young Hak; Do Koh, Young; Noh, Jung Ho; et al.
ARCHIVES OF OSTEOPOROSIS Volume: 12 Issue: 1 Article Number: 5

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Verskillende conceptuele definities

➤ Biologische/fysieke focus

“Kwetsbaarheid is een biologisch syndroom van een verminderde reserve en weerstand tegen stressoren, dat het resultaat is van dalingen van diverse fysiologische systemen” (Fried et al., 2001)

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Verskillende conceptuele definities

- Biologische/fysieke focus
- Met biomedische indicatoren (gewichtsverlies, loopsnelheid, grijpkracht,...)



Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Verskillende conceptuele definities

- Biologische/fysieke focus
- Multidimensionele focus

“Een proces van het opeenstapelen van lichamelijke, psychische en/of sociale tekorten in het functioneren.”

(SCP, 2011)

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Verschillende conceptuele definities

- Biologische/fysieke focus
- Multidimensionele focus

“Kwetsbaarheid is een dynamische toestand waarin een individu verkeert die tekorten heeft in één of meerdere domeinen van het menselijk functioneren (lichamelijk, psychisch, sociaal).”

(Gobbens et al., 2010)

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Enkele kritieken op huidige benadering van kwetsbaarheid

- Geen consensus
- Reductionistisch
- Ervaring van ouderen zelf?
- Classificatie van ouderen
- Individueel of maatschappelijk gegeven?

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Enkele kritieken op huidige benadering van kwetsbaarheid

➤ Stereotypering van ouderen

“Er is nood aan een positievere visie op ouder worden, maar ook aan andere visie op kwetsbaarheid, die oog heeft voor de competenties van kwetsbare ouderen”



Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

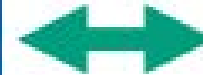
■ Enkele kritieken op huidige benadering van kwetsbaarheid

➤ Stereotypering van ouderen

Deficitair



Competentie



Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Enkele kritieken op huidige benadering van kwetsbaarheid

➤ Stereotypering van ouderen



Vergrijzing

Ageing in place

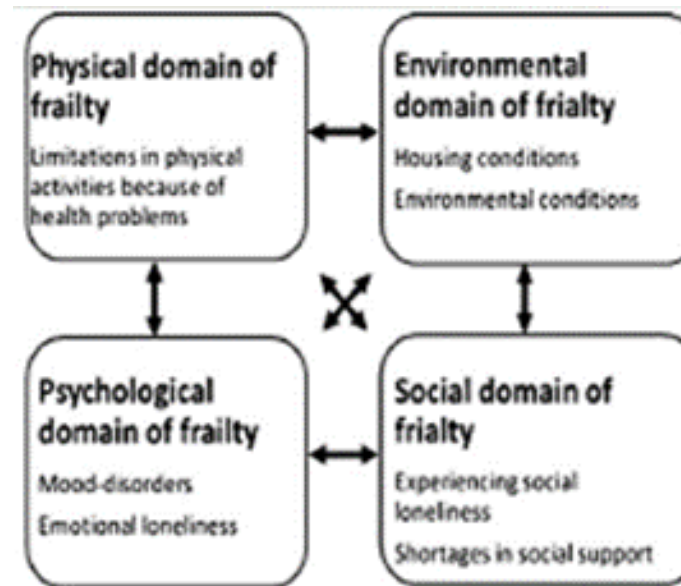
Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Hoe ga je screenen op kwetsbaarheid?

➤ Comprehensive Frailty Assessment Instrument (CFAI)

- < De Witte et al., 2013 (Belgian Ageing Studies)
- 23 items
- 4 domeinen, holistisch



- Screenen op kwetsbaarheid: prioriteit of zorg voor later?

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid



■ Screenen op kwetsbaarheid: prioriteit of zorg voor later?

➤ Cijfers voor Vlaanderen (uit Belgian Ageing Studies)

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

	CFAI Totaal	CFAI Fysiek	CFAI Psychisch	CFAI Sociaal	CFAI Omgeving
Niet/laag	43,4%	65,1%	62,7%	31,9%	54,6%
Matig	33,9%	18,4%	28,3%	47,5%	30,6%
Hoog	22,9%	16,5%	9,0%	20,6%	14,8%

! Sterke individuele en gemeentelijke verschillen

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Screenen op kwetsbaarheid: prioriteit of zorg voor later?

➤ Waar screenen?

■ Ziekenhuis/G-dienst

- Weinig individuen
- Kostprijs?

Sorry,
too late.

■ Thuis

- Veel individuen, bredere detectie
- Goedkoper
- Vroegtijdige detectie

Vergrijzing

Ageing in place

Kwetsbaarheid

Detectie kwetsbaarheid

■ Besluit

- Boeiende context (vergrijzing, ageing in place)
- Aandacht voor kwetsbaarheid
- Kwetsbaarheid > biomedische/fysieke focus
 - ➔ CFAI: fysiek, psychisch, sociaal, omgeving



Ouder worden
op het
Vlaamse platteland

Over wonen, zorg en ruimtelijk ordenen in dun bevolkte gebieden



Pascal De Decker, Brecht Vandekerckhove, Emma Volckaert,
Céline Wellens, Elise Schillebeeckx & Niels De Luyck

Garant

Ouder worden op het Vlaamse platteland - een *quick scan* van onderzoekresultaten

Pascal De Decker

Onderzoeksgroep P.PUL (Planning for People, Urbanity &
Landscape)

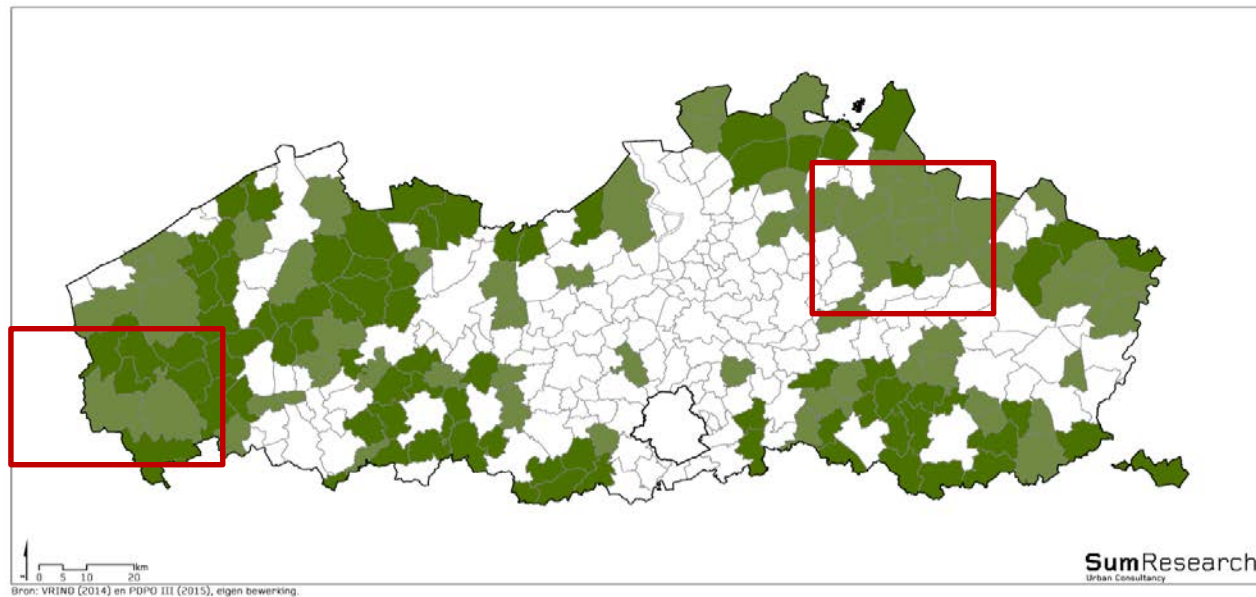
Departement Architectuur - KU Leuven

VAC – Gent – 13 juni 2018

Inhoud

- Wat is het platteland?
- Vlaanderen vergrijst: enkele cijfers
- Onderzoeksinstek en aanpak
- Quick scan
 - Ouder worden en wonen
 - Ouder worden en woonomgeving
 - Ouder worden en zorg
 - Informele zorg
 - Formele zorg
 - Enkele conclusies/onderzoeksvragen

Wat is het platteland?



Gemeenschappelijke plattelandsgemeenten PDPO III en VRIND

- Gemeenschappelijke plattelandsgemeenten
- Totaal plattelandsgemeenten

Vlaanderen vergrijst: enkele cijfers

Vlaanderen, bevolkingsprognoses voor verschillende leeftijdsgroepen, 2000-2060

Aantallen	2014	2020	2030	2040	2050	2060	2014-2060
20-59	3.413.304	3.356.168	3.242.146	3.273.652	3.332.701	3.401.629	-11.675
60-80	1.246.359	1.379.371	1.600.529	1.579.950	1501.882	1.525.358	+278.999
80+	360.997	406.034	488.687	652.673	791.613	793.593	+432.596
Totaal 60+	1.607.356	1.785.405	2.089.216	2.232.623	2.293.495	2.318.951	+711.595
Aandelen							
20-59	53,2	51,2	47,6	46,6	46,4	46,5	-6,7
60-80	19,4	21,0	23,5	22,5	20,9	20,8	+1,4
80+	5,6	6,2	7,2	9,3	11,0	10,8	+5,2
Totaal aandeel 60+	25,1	27,2	30,7	31,8	31,9	31,7	+6,6

Bron: Federaal Planbureau; FOD Economie - Algemene Directie Statistiek, 2015; eigen berekeningen

Situering van het platteland t.o.v. Vlaanderen en de centrumsteden

Bevolkingsaantallen	2014	2020	2030	2014-2030	2014-2030
Vlaanderen					
0-19	1.390.045	1.413.729	1.454.711	64.666	4,7%
20-59	3.413.304	3.372.747	3.233.220	-180.084	-5,3%
60-79	1.246.359	1.379.634	1.607.024	360.665	28,9%
80+	360.997	411.704	494.147	133.150	36,9%
Totaal 60+	1.607.356	1.791.338	2.101.170	493.814	30,7%

Centrumsteden					
0-19	350.312	372.587	391.900	41.588	11,9%
20-59	871.700	882.615	878.143	6.443	0,7%
60-79	289.633	312.457	354.166	64.533	22,3%
80+	94.811	100.872	109.669	14.858	15,7%
Totaal 60+	384.444	413.329	463.835	79.391	20,7%

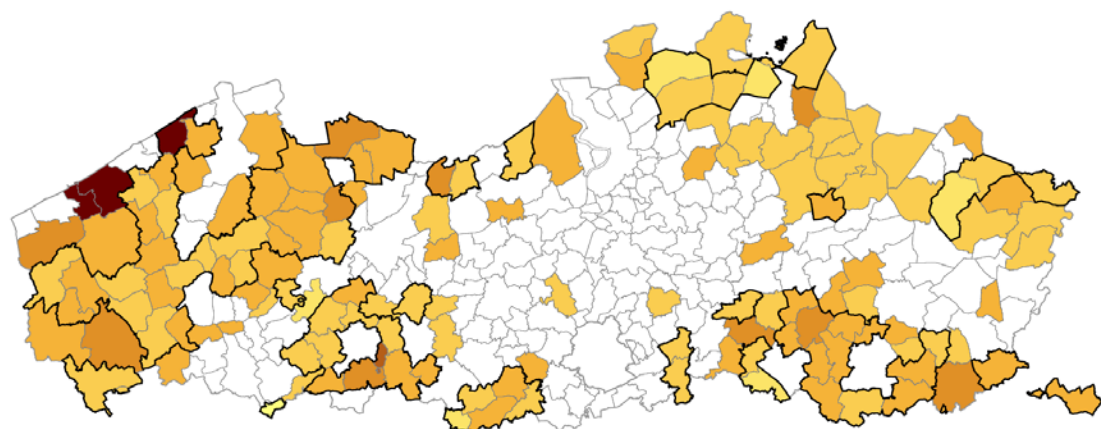
Platteland					
0-19	381.687	377.626	379.766	-1.921	-0,50%
20-59	947.593	924.347	860.992	-86.601	-9,14%
60-79	353.080	395.930	470.767	117.687	33,33%
80+	98.162	115.243	143.362	45.200	46,05%
Totaal 60+	451.242	511.172	614.129	162.887	36,10%

Bron: APS

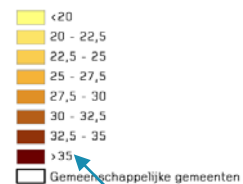
Vergrijzing: relatief sterker op platteland

	2014	2020	2030	2014-2030	
Verouderingscoëfficiënt					
Vlaanderen	115,6	126,7	144,4	28,8	
Centrumsteden	109,7	110,9	118,4	8,6	
Platteland	118,2	135,4	161,7	43,5	←
Grijze druk					
Vlaanderen	47,1	53,1	65,0	17,9	
Centrumsteden	44,1	46,8	52,8	8,7	
Platteland	47,6	55,3	71,3	23,7	←
Interne vergrijzing					
Vlaanderen	22,5	23,0	23,5	1,1	
Centrumsteden	24,7	24,4	23,6	-1,0	
Platteland	21,8	22,5	23,3	1,6	←
Familiale zorgindex					
Vlaanderen	39,2	43,7	59,1	19,9	
Centrumsteden	45,6	48,1	54,0	8,4	
Platteland	41,3	46,1	67,8	26,5	←

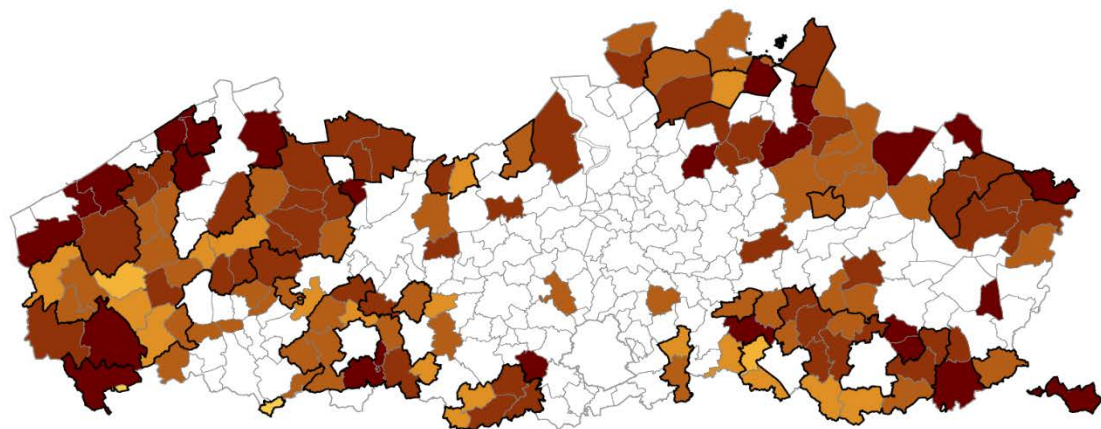
- Verouderingscoëfficiënt: verhouding 60+ t.o.v. 0-19j
- Grijze druk: verhouding 60+ t.o.v. 20-59j
- Familiale zorgindex: verhouding 80+ t.o.v. 50-59j
- Interne vergrijzing: verhouding 80+ t.o.v. 60+



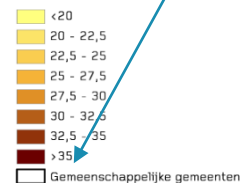
SumResearch
Urban Consultancy



Aandeel (%) 60-plussers op het platteland anno 2014



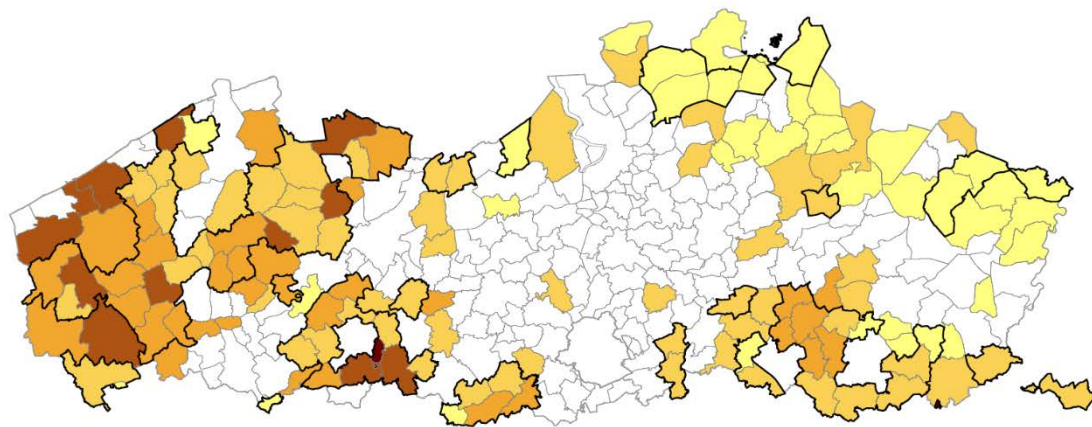
SumResearch
Urban Consultancy



>35%

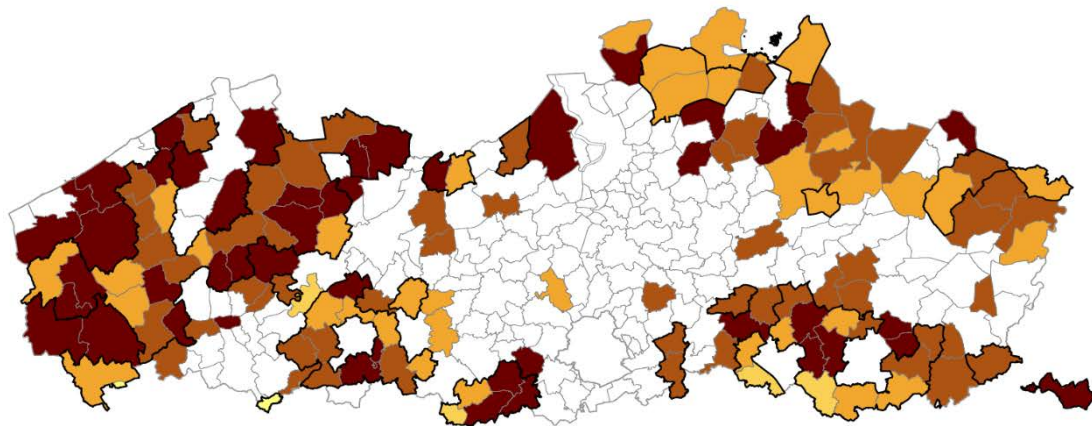
Verwacht aandeel (%) 60-plussers op het platteland anno 2030

KU LEUVEN



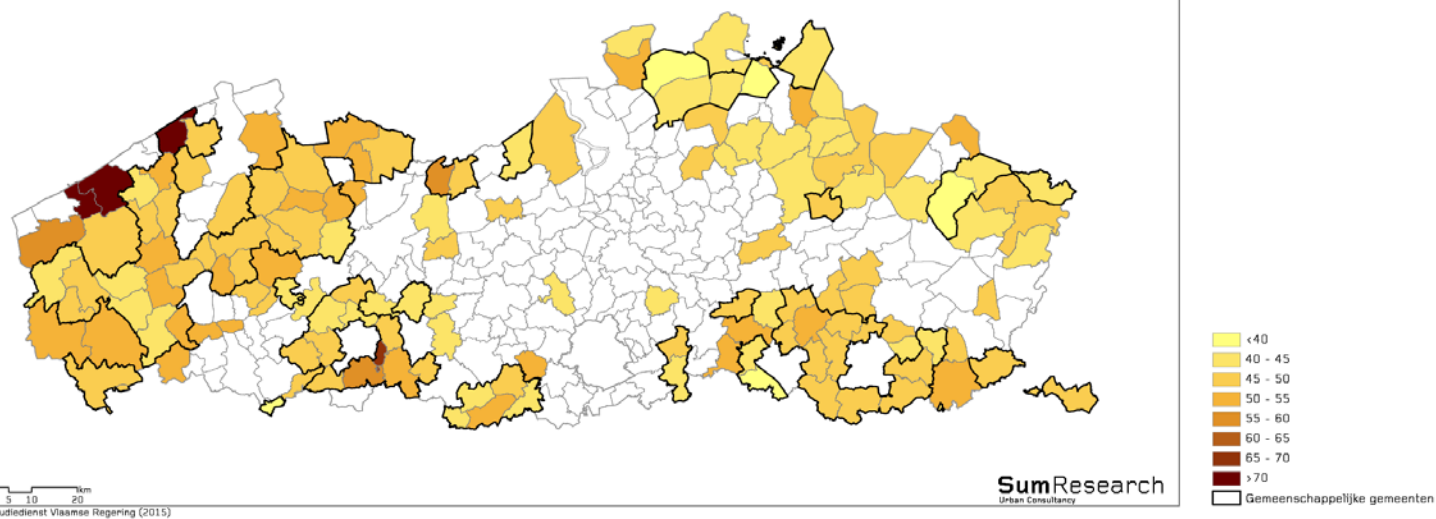
Bron: Studiedienst Vlaamse Regering (2015)

Aandeel (%) 80-plussers op het platteland anno 2014

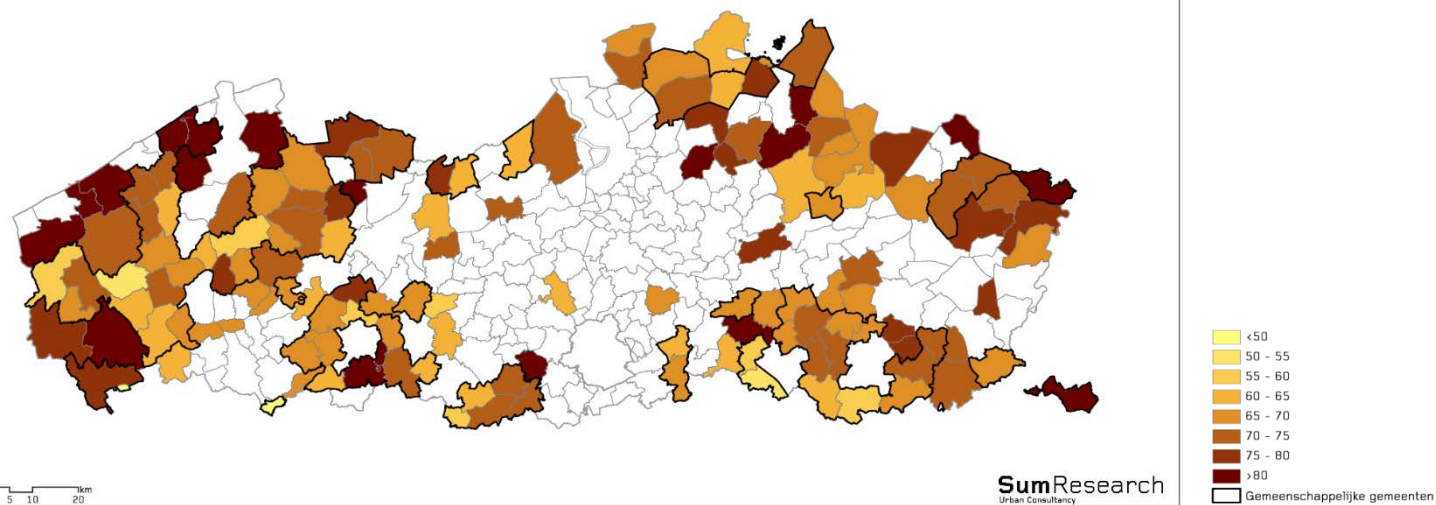


Bron: Studiedienst Vlaamse Regering (2015)

Verwacht aandeel (%) 80-plussers op het platteland anno 2030



Grijze druk (verhouding 60+ t.o.v. 20-59j) op het platteland anno 2014



Grijze druk (verhouding 60+ t.o.v. 20-59j) op het platteland anno 2030

Samen

- Vlaanderen vergrijst
- ... vooral buiten de centrumsteden

Onderzoeksinsteeek

- Dubbele insteeek
 - **Beleidsinsteeek**=ouderen zo lang mogelijk in hun vertrouwde woning en woonomgeving laten wonen (gezinswoning) ('Ageing in Place')
 - **Vaststelling**: cognitieve en fysieke vaardigheden nemen af

D. Verte: "Mensen willen oud worden, maar niet zijn"

- Vragen
 - Is AiP een goede optie?
 - En wat op het platteland, wetende dat...?

Toetskader:

voorwaarden voor succesvol AiP (Golant, 2015)

- ouderen leven in een woning die **aangepast is** of **kan** worden (e.g. aanbrengen handgrepen, verbetering verlichting, verbeteren toegang,...)
- ouderen hebben op zijn minst **één toegewijd familielid** om hen, indien nodig, de klok rond bij te staan; deze persoon woont in of leeft in de buurt (**mantelzorg**)
- ouderen wonen op **plaatsen waar (betaalbare) thuis- en gemeenschapszorg** voorhanden is
- ouderen wonen in leeftijds- of gezondheidsvriendelijke buurten en gemeenschappen die hun oudere bewoners een **variëteit van infrastructuren en diensten** aanbieden
- **Actief KUNNEN zijn** is belangrijk (Nelissen, 2017; Maier, 2017...)

Onderzoekskader



Aanpak

- Statistische analyse
- Literatuurstudie
- Analyse van beleidsdocumenten
- Gespreken met bevoorrechte getuigen
- Interviews met ouderen in 2 plattelandsgebieden
- Focusgroepen met stakeholders
- Focusgroepen met ouderen
- Ruimtelijke analyse
- Klankbordgroepen
 - Tussentijdse studiedag
 - Overleg met de opdrachtgever

Woning

- 40% is sterk onaangepast + 40% is moderaat onaangepast (BAS) (idem: GWO2013)
- 33% van de ouderen is het afgelopen jaar minstens één keer gevallen in W.VL (BAS gegevens)

“Van plan mama naar rusthuis te brengen”

HULPBEHOEVENDE VROUW (86) OVERLEEFT WONINGBRAND NIET

FRANK EECKHOUT | 12 december 2017 | 02u33



HLNBE NIEUWS REGIO SPORT SHOWBIZZ NINA MEER HLN

© Foto: HLNBE NIEUWS & SPORT NIEUWS BINNENLAND BRAND s brandde

Voorbijgangers redden demente bewoner uit brand

Aandevorm 204 Reacties 17

21/11/15 - 11u00 Bron: Eigen berichtgeving



SPINER In de Blankenbergse Dijk in Zuienkerke heeft vanochtend omstreeks 10 uur een uitslaande brand in een woning gewoed. De bewoner, een oudere man, is naar het ziekenhuis gevoerd met enkele randwonden aan de armen en het gezicht. Het huis, eigendom van het JCMW, is volledig onbewoonbaar.

GERELATEERD NIEUWS

- Brandstichting na ruzie tussen bewoners
- Man aangehouden voor brandstichtingen bij meubelbedrijf
- Al vierde keer brandstichting bij bedrijf in Vladslo
- Meer over Brand, Zuienkerke, West-Vlaanderen, België, Ongevallen
- MEER VAN HLN
- Zo omzeilt kunstenaars tepelverbod van Instagram
- Fransse trottoirist Vidal (31) overleden na hartstilstand

Woonomgeving

- Voorzieningen
- Locatie
- Inrichting

Woonomgeving: voorzieningen

...platteland...

Wat een opluchting: hier blijft het allerlaatste café toch open

23/05/2017 om 05:34 door jve - [Print](#) - [Corrigeer](#)



■ Goed nieuws: Zuikerkerke behoudt met 't Boldershof zijn laatste café. (FOTO: JVE)

Geen enkele winkel meer in Viersel

03 januari 2009 | 11u47



Terwijl Noorwegen Vlamingen lokt om in zijn leeggelopen bergdorpen de winkeltjes open te houden, worden nu ook in Vlaanderen de eerste winkelloze dorpen gesignaleerd.

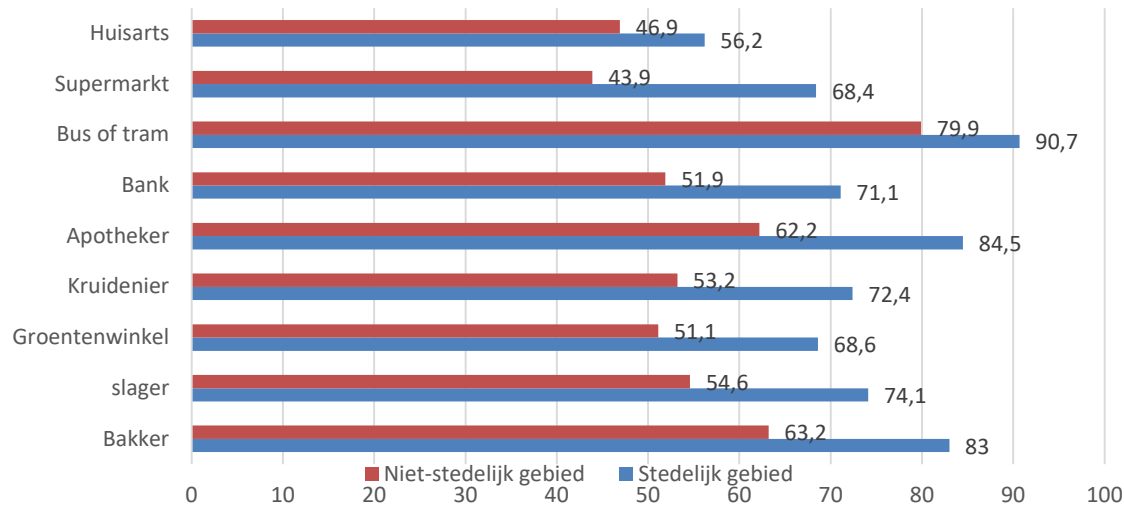
In Viersel, geen gehucht maar een volwaardig dorp met eigen kerktoeren en oud gemeentehuis, kun je wél je hond laten cremeren, maar zelfs geen brood, biefstuk of krant meer kopen sinds de sluiting van de laatste winkel. (belga/mvl)

HUIS TE KOOP



KU LEUVEN

- Autonome dorpen worden residentiële dorpen
- 40% heeft geen kruidenierszaak in de buurt (BAS)
- Food deserts (Farber & Shinkle, 2011)



GWO20103

Woonomgeving: locatie



“In Vlaanderen zitten we bijvoorbeeld met die afschuwelijke lintbebouwing langs steenwegen: hoe kan een ouder mens daar blijven wonen als hij niet meer goed te been is? Dan kan hij niet eens meer veilig de steenweg oversteken om een vriend te bezoeken of een boodschap te doen. Bij zulke hinderpalen staan we veel te weinig stil. Als we willen dat iedereen zich in onze samenleving kan integreren – wat al beter klinkt dan ‘vermaatschappelijking van de zorg’ – moeten we er onder meer voor zorgen dat er genoeg buurtwinkels zijn, bussen en trams rijden en activiteiten worden georganiseerd” (Peter Degadt, gedelegeerd bestuurder van Zorgnet-Icuro in Knack, 18 okt. 2017).

Woonomgeving: inrichting



Zorg

- Informele zorg
 - Partner/mantelzorger
 - Kinderen/mantelzorger
 - Buren/locale netwerken
- Formele zorg
 - Thuisverpleging en –zorg
 - Assistentiewoningen en WZC

Partner-mantelzorger

- 1/3 leeft alleen
- Mantelzorger = andere oudere
 - zware
 - lijkt af te nemen
- Langer werken



Mantelzorgers verdienen meer ondersteuning

Mantelzorgers verdienen meer ondersteuning

Waarderende coaching geeft kracht

Jeroen Knaeps, Liesbet Lommelen, Leen Heylen

25-04-2017



Kinderen-mantelzorger

- Tijden zijn veranderd
 - niet meer van deze tijd
 - wonen vaker veraf
- Wie? ... Schoonzoon?

Buurt/netwerk

- Vrijwilligerswerk neemt af



EEN OP DE VIER VLAMINGEN DOET AAN MANTELZORG

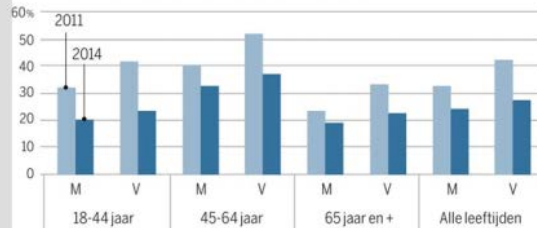
We zorgen minder voor elkaar

13 AUGUSTUS 2015 | ig

Meer mensen vinden de zorg voor een ziek, gehandicapt of ouder familielid of vriend te zwaar en haken af.

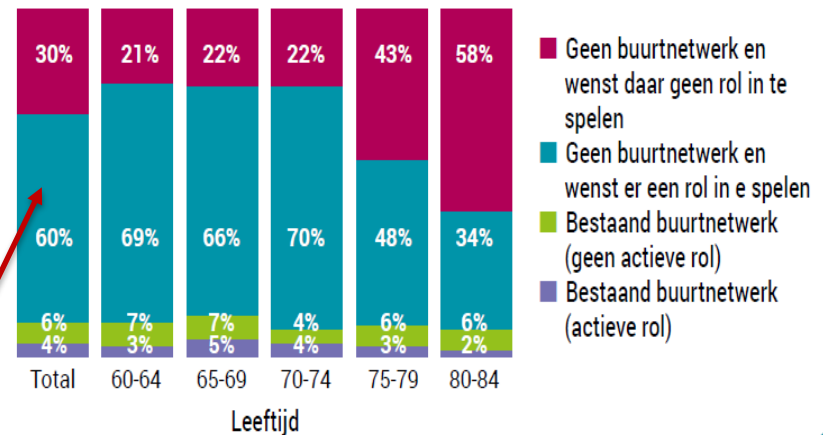
Zorg verlenen naar geslacht en leeftijd

Aandeel Vlamingen (18 jaar en meer) dat zorg verleent (%)



DS-Infografiek | Bron: SCV-survey 2001 en 2014

Bestaat er in uw buurt waar u woont een netwerk waarin de bewoners mekaar vrijwillig kunnen ondersteunen?
Mocht er in uw buurt zo'n netwerk bestaan, zou u hierin dan een actieve rol willen spelen?



Vrijwilligers worden
veel bevraagd

KBS

KU LEUVEN

Komt samen in... eenzaamheid

België, typologie sociale contacten bij ouderen, KBS 2012

Kwaliteit sociaal netwerk	Omvang sociaal netwerk	
	groot	klein
Voelt zich niet eenzaam	Sociaal weerbaren 45%	Contactarmen 9%
Voelt zich wel eenzaam	Eenzamen 23%	Sociaal geïsoleerden 23%

KBS: Bijna helft 65-plussers is eenzaam → tegen 2020 meer dan 1.000.000 eenzame senioren in België – KBS, 2012

Zorg aan huis

Hoogbejaard koppel stapt samen uit het leven in De Panne

11/03/2018 om 19:20 door evdg | Bron: EIGEN BERICHTGEVING, VTM - [Print](#) - [Corrigeer](#)



(FOTO: THUS PATTYN)

[f](#) [t](#) [g+](#) [e](#) 681 shares

DE PANNE - Zondagnamiddag is een hoogbejaard koppel uit het leven gestapt in De Panne. Het echtpaar, van 86 en 87 jaar oud, sprong samen vanop de negende verdieping. Het koppel had er jarenlang gewoond, maar sinds kort waren de tachtigers erg ongelukkig omdat ze waren opgenomen in een rusthuis. Dat zou tot hun wanhoopsdaad geleid hebben. Een

16/03/2018 - Binnenland

In de thuiszorg wordt een op de vier patiënten in zijn of haar vrijheid beperkt. De mantelzorgers doen het met de beste bedoelingen, maar niemand wordt daar gelukkiger van.

Thuis is waar de deur op slot gaat



De man had een... de vrouw had een... de man had een... de vrouw had een...

+ 'Of we dragen meer bij, of we aanvaarden dat ouderen in onze samenleving worden verwaarloosd'

Ann Peufeman en Simon Demedemeeester

'Het is het een of het ander', zegt Peter Degadt, topman van de grootste koepel van Vlaamse zorginstellingen. 'Zorg is geen product dat je in de supermarkt kunt kopen.'

734 Keer gedeeld [f](#) [t](#) [g+](#) [in](#) [e](#)

17/10/17 om 11:40 - Bijgewerkt om 22:24
uit Knack van 18/10/17



DELEN [f](#) [t](#)

“Omdat er niet meer op het personeel kan worden bespaard, probeert men de maaltijden dan maar goedkoper te maken.

— Peter Degadt

Groen: "Steeds minder tijd voor patiënten in thuiszorg"

19-03-18, 05.12u - IB - Bron: Belga

LEES LATER ★



Het aantal uren dat thuiszorgmedewerkers kunnen spenderen aan hun patiënten neemt alsmaar af. 'Elk jaar verliezen patiënten 6 minuten per week kostbare zorgtijd. Dat betekent elke vijf jaar een half uur.' © Thinkstock

Het aantal uren dat thuiszorgmedewerkers kunnen spenderen aan hun patiënten neemt alsmaar af. Dat blijkt uit cijfers die Vlaams parlementslid Elke Van den Brandt (Groen) opvroeg bij minister eid en Gezin, Jo Vandeuren (CD&V). Ze n efficiënter te maken.

[f](#)

[t](#)

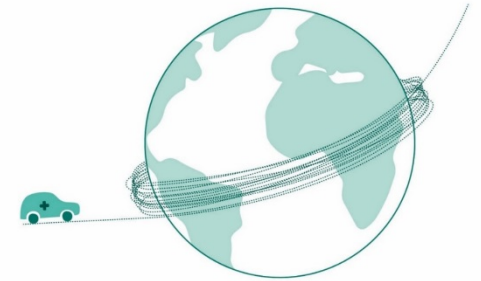
[g+](#)

2 SHARES

Thuisverpleging en -zorg

- Thuisverpleging is knelpuntberoep
- Kilometervreters
- Afstemmen verpleging & zorg =?

VLAAMSE THUISVERPLEGERS RIJDEN
DAGELIJKS **15 X DE WERELD** ROND.



D. Verte: "Vandaag zijn er veel ouderen die op één dag zowel gezins- en thuiszorg, verpleegster en OCMW over de vloer krijgen. Maar niemand van heeft contact met elkaar"

(TerZakeMagazine, 2015)

K. Kloeck: "Ik ben hoogopgeleid, ik heb ten dele in de welzijnssector gewerkt, ik heb de beleidsbrieven over ouderenzorg gelezen? En toch vind ik mijn weg niet gemakkelijk in het zorglandschap"*

(De Standaard, 9/6/2018 - *ex directeur Maatsch.Welzijn, VI Gem)

Verhuizen

- WZC & assistentiewoning: nauwelijks een optie
- Alternatieven?
 - Ongekend = onbemand
 - Maar: zijn er nauwelijks

Besluit

- Ontluisterend
- AiP zal voor velen geen optie zijn

Verté: 'Niet veranderen is geen optie'

Beleidsnota 2014-2019, minister J. Vandeurzen

“Een **kwaliteitsvolle woon- en leefomgeving** bestaat uit een toegankelijke, **levensloopbestendige ruimte en wijken** met nabije, **bereikbare** en beschikbare basisvoorzieningen, gerealiseerd in flexibele, multi-inzetbare gebouwen en gekaderd in een sociaal aanvaardbaar beleid van **stads- en dorpsvernieuwing**.

Door het kwaliteitsvol invullen van de beschikbare ruimte kunnen we de participatie van zorgbehoevende aan de samenleving verhogen, de **nabijheid en toegankelijkheid van de diensten** verzekeren, en de sociale cohesie en een gezonde levensstijl initiëren en promoten.”

→ Waar in Vlaanderen vind je dat?

Emma Volckaert (KU Leuven)
Ouderen aan het woord

Kwalitatief onderzoek: waarom?

1. Verkennen
Wat ervaren de ouders zelf?
2. Toegang verwerven
Bv. bij moeilijk te bereiken doelgroep
3. Verklaren
Beleving, ideeën
Verklaren van cijfers (kwantitatief onderzoek)

Kwalitatief onderzoek: hoe?

1. Interviews en focusgroepen

- 21 interviews (24 respondenten) in Westhoek
- 20 interviews (31 respondenten) in Kempen
- 3 focusgroepen in woonzorgcentra in
 - Alveringem (Westhoek)
 - Poperinge (Westhoek)
 - Meerhout (Kempen)



AiP'ers + verhuizers



Diverse groep
(leeftijd, voorm. beroep, m/v)

2. Participatief onderzoek: in het spoor van de zorg in landelijk Vlaanderen

3. Interviewreeks bevoorrechte getuigen

Kwalitatief onderzoek: waar?

(1) Westhoek: rurale casegebieden



Gijverinkhove

Roesbrugge

Krombeke

Beveren

Watou



Kwalitatief onderzoek: waar?

(2) Kempen: semi-rurale tot suburbane casegebieden

‘Suburbane’ verkaveling



Millegem

(eerder) landelijke kern



Bel

Nieuw en oud WZC



Meerhout



Onderzoeksresultaten van het kwalitatief onderzoek:

1. Woning
2. Woonomgeving
3. Zorg
4. Verhuizen?
5. Slotbeschouwingen



1. Woning

- + Veiligheidsgevoel is hoog, tenzij bij afgelegen en alleen wonen
- Geen structurele aanpassingen gedaan.
 - Behalve: bed beneden => verdieping staat leeg
 - Badkamer beneden
 - Hulpmiddelen: uitstel



Dan Graham, 1942 (Berardo, Lissabon)

1. Woning: “Ontkenning” of “erkenning zonder gevolg”

- MAAR: wat respondenten zeggen ≠ realiteit

Cfr. GWO: subjectieve woonkwaliteit (+- 80% vindt eigen woning goed)
versus objectieve woonkwaliteit (enquêteurs: 38% woningen ontoereikende kwaliteit)

- Vallen = ‘toeval’

“Het was wat dommigheid dat ik gevallen ben. Ik wilde mij neerzetten, maar mijn stoeltje stond er niet.” (81, v, Watou)

- Gevolg: nog meer uitstel

(na beschrijving val zonder iemand te kunnen bereiken)

“I: Al gedacht aan een alarmsysteem?”

R: Nee, ik heb dat nog niet. Je bent dan helemaal oud.” (80, v, Gijverinkhove)

2. Woonomgeving

Directe woonomgeving

- Voetpaden zijn een probleem
- Schrikken ouderen af om mobiel te zijn
- +/- belang tuin...



2. Woonomgeving Voorzieningen

- Sterk afhankelijk van context (WH vs K)
- Daling ontspanningsmogelijkheden en scholen
=> effect op leefbaarheid
- Verspreide of verkavelde bebouwing: geen centraliteit



Foto: Matthijs Cool

2. Woonomgeving

Mobiliteit

- Auto!!
- Openbaar vervoer is onbekend + omslachtig
Hoewel: Mol: alternatief aanbod
- Fiets: vrije tijd
- Wat als auto niet meer lukt? Geen idee.... Of rekenen op andere chauffeurs.



3. Zorg

- Informele zorg?
 - Kinderen
 - Buren
- Professionele zorg
 - Door de ogen van de ouderen
 - Door de ogen van de zorgverstrekkers



3. Zorg: informele zorg door de KINDEREN

1. “Andere tijden”
2. Gender
3. “Vraagverlegenheid”
4. Ruimtelijke context

“I: En zo de kinderen, helpen die soms met iets?

M: Als ge dat vraagt wel hé, maar ja ze gaan allemaal werken he. Dat is het probleem he. Maar jaja, als er iets is, dan komen die wel af hé. Maar we doen daar zo weinig mogelijk beroep op. Zolang dat we het zelf nog kunnen doen, doen we dat zelf he.” (80, v, Millegem)

“We hebben erover gesproken: wat gaan we doen? We hebben maar één zoon, die doet het niet. Hij heeft ook geleerd. De jonge gasten leven anders nu he. Wij [vrouwen] waren thuis, we gingen niet gaan werken. We waren thuis wanneer de kinderen thuis kwamen. Zo gaat dat niet meer. En de kleinkinderen leren voort. Dat is een heel ander leven.” (71, v, Beveren)

3. Zorg: informele zorg door de KINDEREN

4. Afhankelijk van ruimtelijke context

Westhoek: “ontjonging platteland” (voorlopig?)



Kempen: Alle respondenten woonden op max 20 km van kinderen
(Werkgelegenheid voor diverse groep)

3. Zorg: informele zorg door de BUREN

Nabijheid, maar:

1. Instrumentele hulp
2. Morfologische obstakels

"M: Wij klaptten [met de buren] als we buiten kwamen, maar wij hebben nooit niet zo... dingen gehad. Zo heen en weer geloop. Want ik ben bij X en X ook nooit niet binnen geweest.

I: Maar zo wel als je elkaar tegenkwam?

M: Jaja, zo over de steggel [haag] he.

J: Ja ja, als zij bezig waren in hun hof, dan werd er gepraat zo." (75 & 71, m & v, Bel)

"Dochter tegen moeder: Gij zult niet gaan winkelen voor die hier in 't straat he?

L: Nee maar het is wel zo, als ze weten dat er iets aan de hand is, dan vragen ze dat toch he." (77, v, Millegem)

3. Zorg: formele zorg door de ogen van de OUDEREN

- Afhankelijk van werkschema (“wachten”)
- Limieten? Thuishulp niet 24/7
- Wel... 7x per dag zorg aan huis

Fraude met Bulgaarse vrouwen in ouderenzorg: zwoegen voor 400 euro per maand

29/05/18 om 23:59 - Bijgewerkt om 20:15
[Knack van 30/05/18 / \(s/r/s/1153979\)](#)

Wat moet je, als je op je oude dag niet naar het rusthuis wilt of kunt? Een schimmig Bulgaars bedrijf biedt de klok rond ouderenzorg aan. De hulpverleners verdienen nog niet de helft van het Belgische minimumloon, blijkt uit een reportage van Knack en het VTM-programma *Telefacts*.



Jan Knockaert, coördinator van Fairwork Belgium, een organisatie die zich inzet voor clandestiene arbeidsmigranten, ziet **nog een reden waarom het zorgimperium van de zussen M. al zo lang kan standhouden. 'Onze thuiszorgmarkt is niet goed geregeld.** De zorg die Willy en Chris vragen, kan **vandaag eigenlijk niet op een legale manier georganiseerd worden.** Er is in België gewoon geen manier om iemand in huis te halen die én het huishouden doet én klaarstaat om zorg te verlenen. Tenminste, niet zonder dat je in de informele sector terechtkomt.' Knockaert merkt op dat een oplossing niet eenvoudig, maar wel mogelijk is. 'Als we zo'n systeem willen, dan moeten we dat reguleren. Maar dat is een politieke beslissing, en zover zijn we nog niet. Er leeft onder beleidsmakers wat **angst om het probleem van de huisarbeidsmarkt aan** te pakken, want zo'n systeem kost geld.'

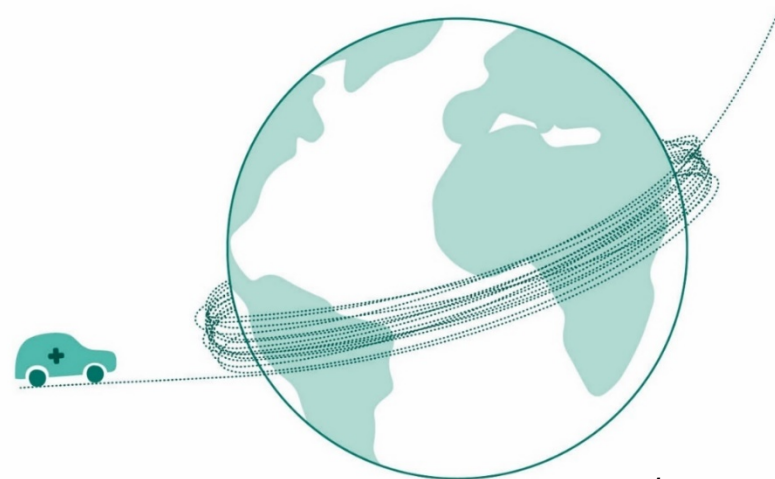


3. Zorg: formele zorg door de ogen van de ZORGVERSTREKKERS

- Verpleging: knelpunt
 - Onregelmatige uren, zwaar werk
- Timing: strikt takenpakket
- Keuzevrijheid van zorgverstrekker
 - Verschillende diensten
kriskras door elkaar

+/- 22.000 wagens
+/- 204.000.000 km/jaar
Knack, 07/11/2017

VLAAMSE THUISVERPLEGERS RIJDEN
DAGELIJKS **15 x DE WERELD** ROND.



Bron: Atelier Romain

4. Verhuizen?

Wie?

- Westhoek
 - Bijna helft n.a.v. pensioen verhuisd
 - Respondenten woonzorgcentrum
- Kempen
 - Bereidheid vnl bij vrouwen
 - Naar centrum (belang voorzieningsniveau!)
 - Respondenten woonzorgcentrum

4. Verhuizen?

Contextfactoren

1. Hoge nood
2. Kinderen niet tot last
3. In eigen woonomgeving

*"A: Als ik verander, zou ik naar een... **serviceflat** gaan.*

V: Waar?

*A: In Poperinge. **Er zijn er geen in Roesbrugge.***

V: Mochten er hier in Roesbrugge zijn?

*A: Ja, als het serviceflat is, ja. En als er een lift is. Er zijn hier appartementen. Aan de Ijzer. Maar er is geen lift. Maar het zijn gewone appartementen. Mijn gedacht is, zeker als je alleen bent, je moet alles zelf regelen: naar een serviceflat gaan. Maar **ik zou liever in Roesbrugge blijven. Kijk, mijn familie is hier.** Het kleinkind, twee, drie kleinkinderen zijn hier. En mijn zus en mijn zoon." (72, v, Roesbrugge)*

4. Verhuizen?

Tevreden?

- Voormalige landbouwers: Ja!
(maar zijn naar onaangepaste woningen en omgevingen verhuisd)

- Bewoners WZC
Afhankelijk van:
 1. Autonome beslissing
 2. Beslissingstijd
 3. Lokale binding

5. Slotbeschouwingen

1. Onaangepast wonen
2. Uitstelgedrag
3. Limieten van de zorg
4. Verhuizen? Naar onaangepaste woning
5. Belang groene en vertrouwde omgeving



Céline Wellens (Atelier Romain)
Wonen en zorg door een ruimtelijke bril

Onderzoeksresultaten van het Ruimtelijk onderzoek:

Woonzorgnetwerken in woonzorgregio's

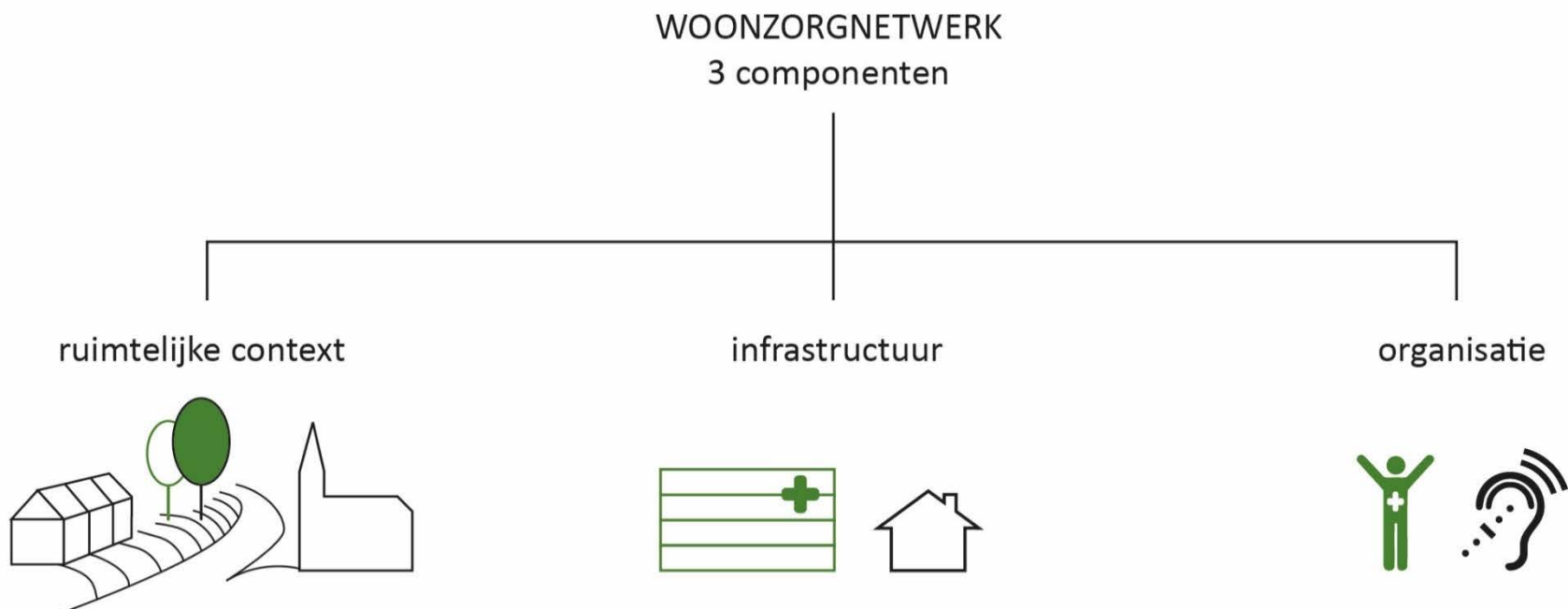
1. ruimtelijke context
2. infrastructuur
3. organisatie

+ toepassing in 2 cases: Westhoek + Kempen

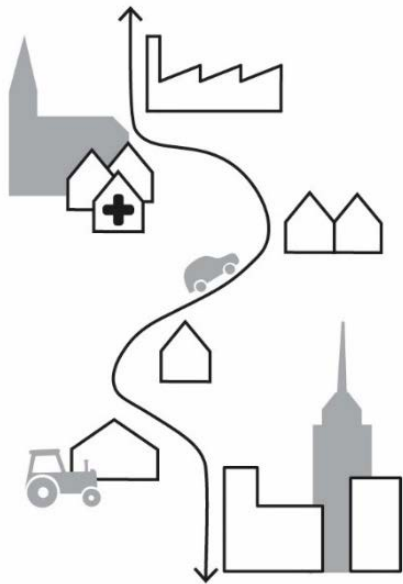


Onderzoeksresultaten van het Ruimtelijk onderzoek:

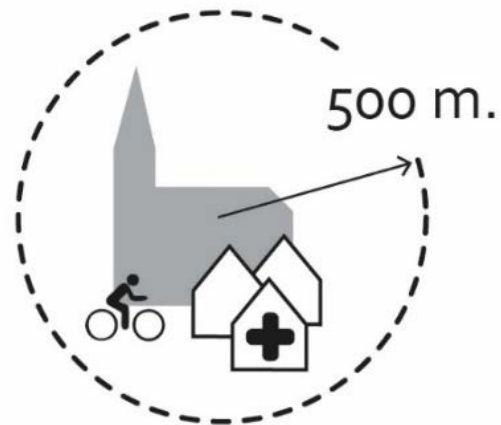
- Inspiratie: WHO, Deensmodel, STAGG woonzorgzones, Buurtzorg
- Aangepast zorgmodel nodig in Vlaanderen gezien de ruimtelijke verspreiding van het wonen
- Nood aan differentiatie van de kleinschalige wooninitiatieven op het platteland
- Keuzes koppelen aan de ruimtelijke context van een bepaalde plek



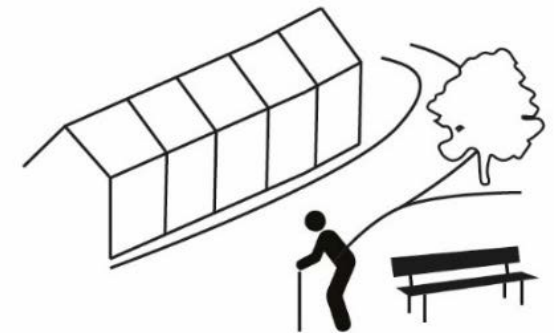
1. Ruimtelijke context



MACRO-niveau



MESO-niveau

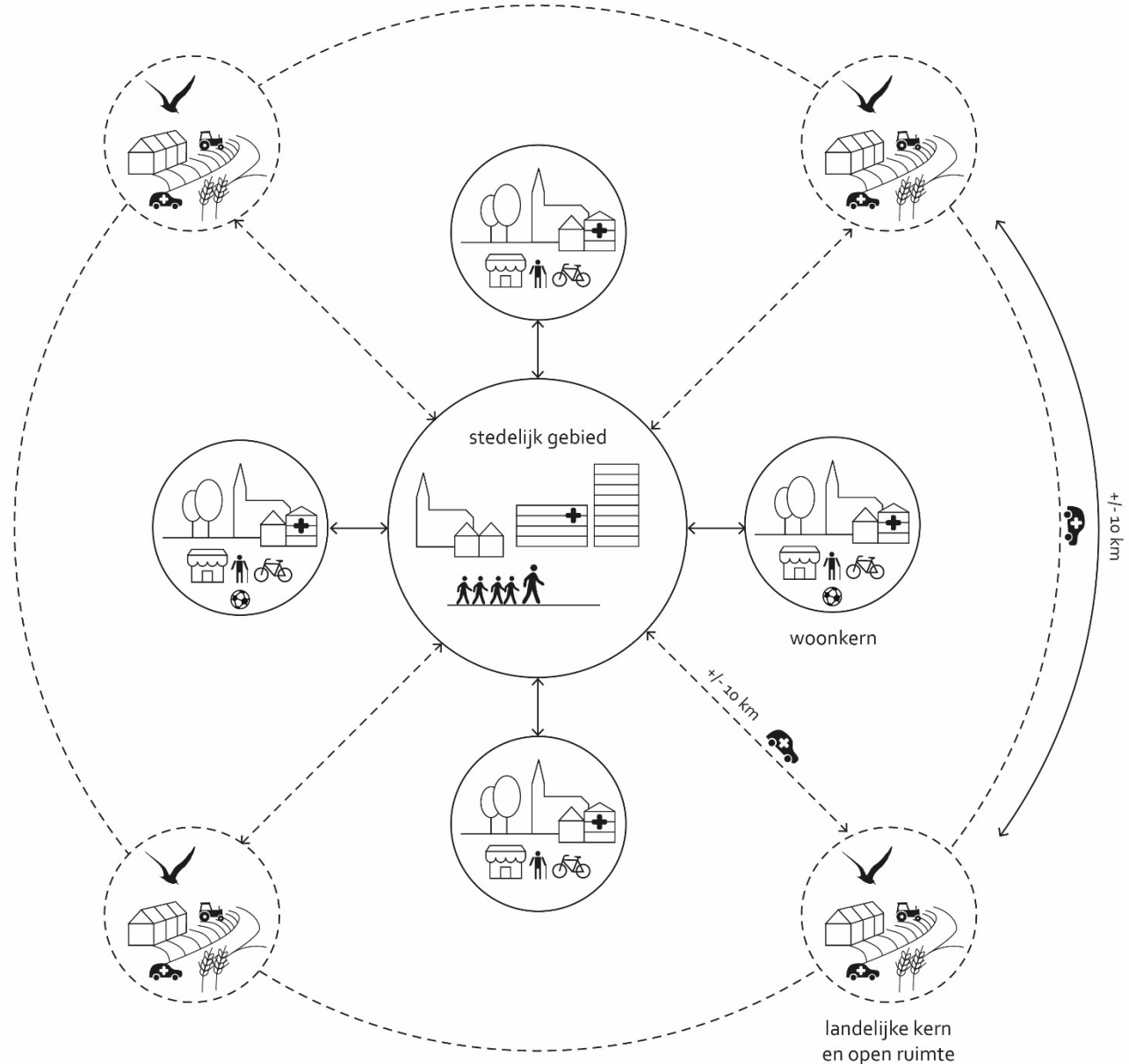


MICRO-niveau

1. Ruimtelijke context

MACRO-niveau

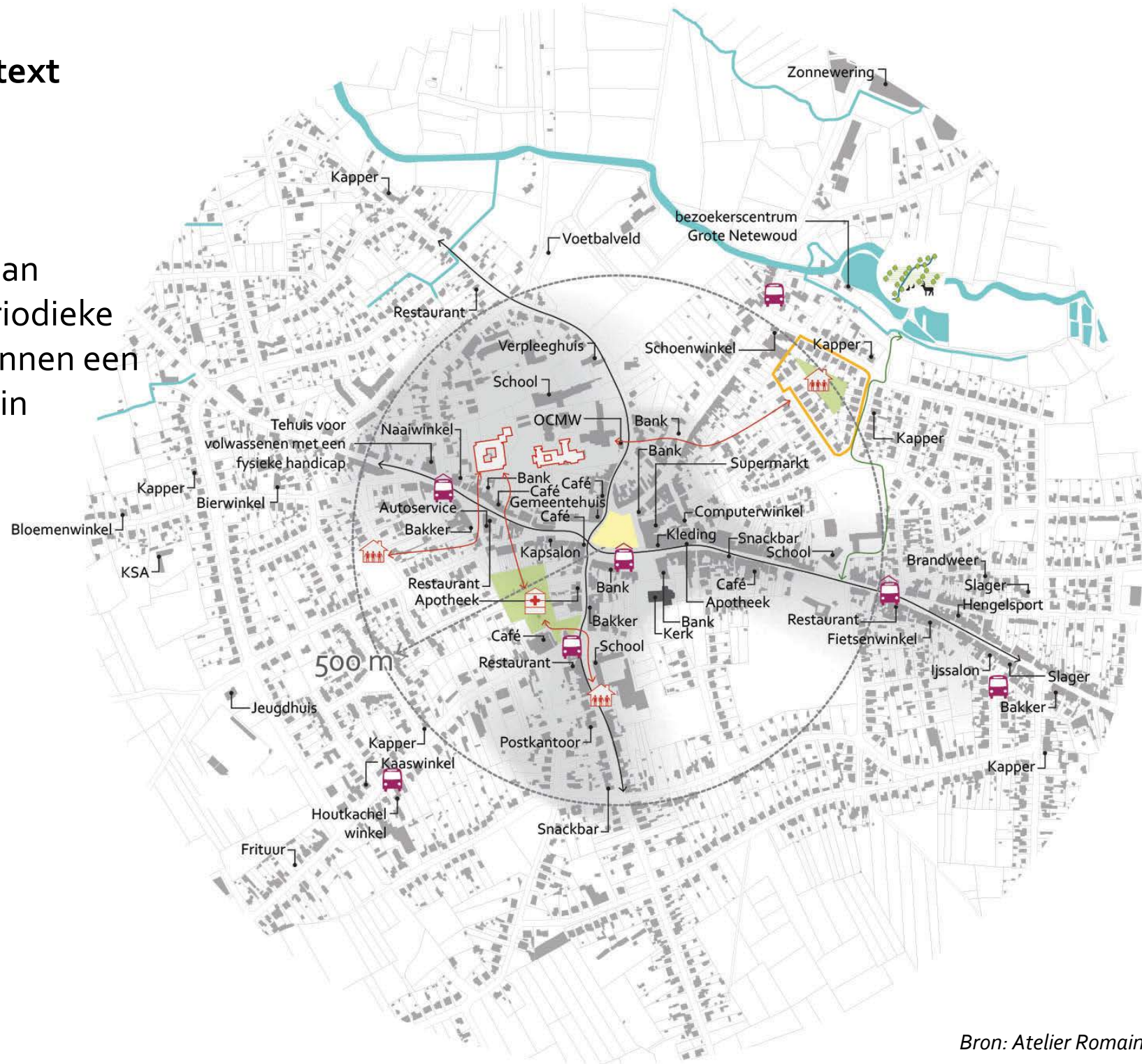
betekenis van de plek in
het groter netwerk:
goed uitgeruste
woonkern, structurerende
woonkern, landelijke
kern,...



1. Ruimtelijke context

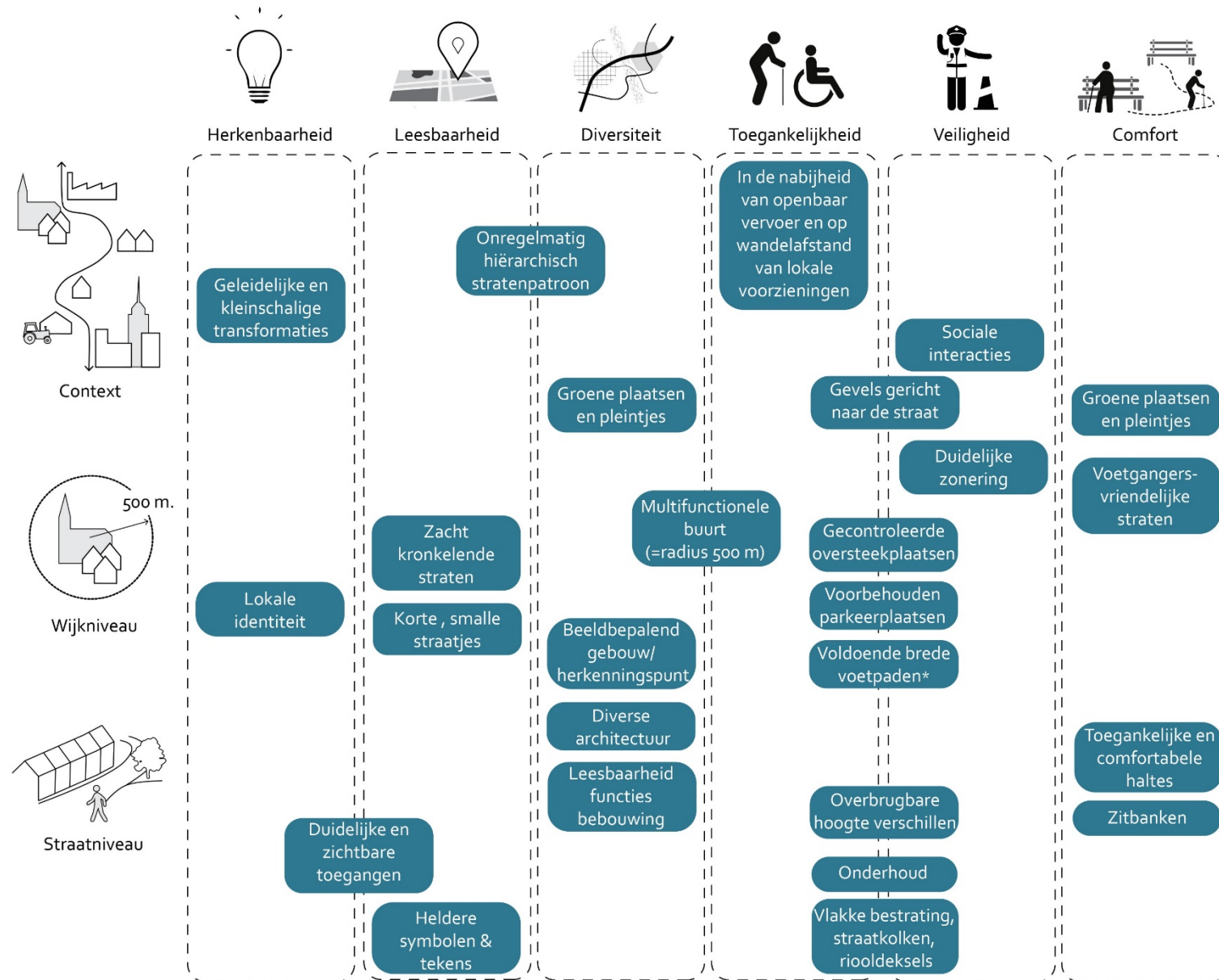
MESO-niveau

bereikbaarheid aan
dagelijkse en periodieke
voorzieningen binnen een
straal van 500 m in
Meerhout



1. Ruimtelijke context

MICRO-niveau: kwaliteit van de publieke ruimte, oudervriendelijke omgeving



1. Ruimtelijke context



MICRO-niveau: ontwerpprincipes

Herkenbaarheid

- Vertrouwdheid met de omgeving
- Sterk verband tussen herkenbaarheid en lokale identiteit
- Transformatie moeten geleidelijk gaan en met respect voor de context



Meerhout



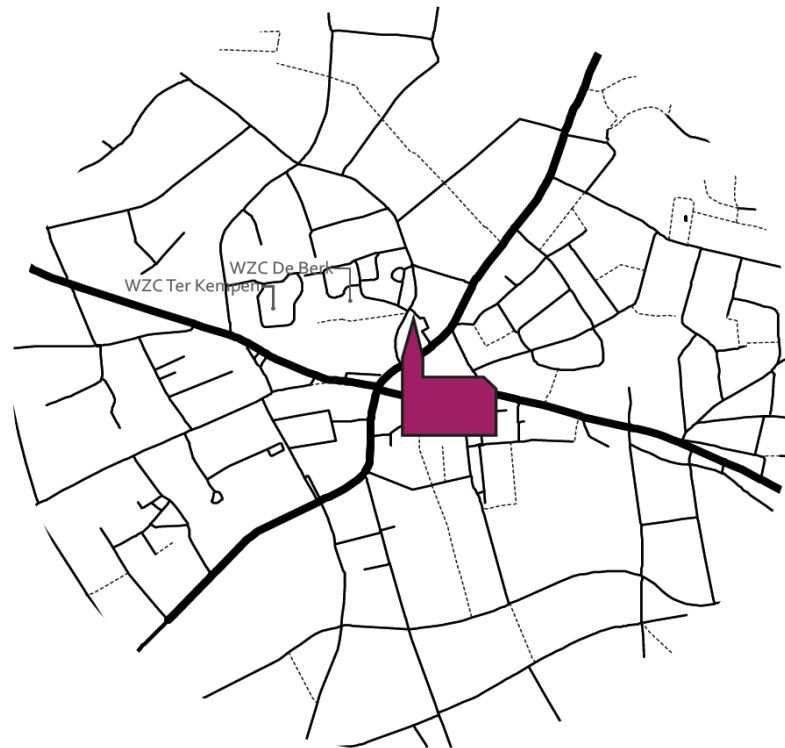
1. Ruimtelijke context



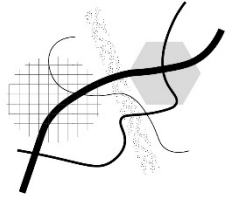
MICRO-niveau: ontwerpprincipes

Leesbaarheid stratenpatroon

- Mogelijkheid tot oriënteren
- Leesbare wijken: onregelmatig, hiërarchisch stratenpatroon
- Voorkeur voor korte, zacht kronkelende straten ipv lange rechte straten
- Variatie aan zichten bevordert het concentratievermogen



1. Ruimtelijke context



MICRO-niveau: ontwerpprincipes

Diversiteit

- Diversiteit verduidelijkt de gebruiker waar hij zich bevindt, naar waar de straat leidt en wat de functies zijn van de straat.
- Verschillende typologieën, functies, kleuren en materialen
- De aanwezigheid van beeldbepalende gebouwen en herkenningspunten



1. Ruimtelijke context



MICRO-niveau: ontwerpprincipes

Toegankelijkheid

- Lokale winkels en diensten moedigen ouderen aan om buiten te komen, anderen te ontmoeten en actief te blijven
- Toegankelijke wijken zijn multifunctioneel
- Diensten op wandelafstand (500 meter) met rustplaatsen



1. Ruimtelijke context



MICRO-niveau: ontwerpprincipes

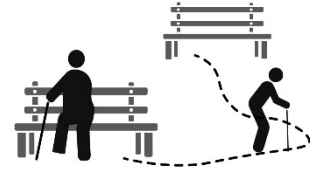
Veiligheid

- Fysieke inrichting en mentale perceptie
- Goed onderhouden, gevels gericht naar de straat, voldoende verlicht, duidelijke zonering (fietspad/voetpad/auto), voldoende breed en vlak aangelegd voetpad, gemakkelijk overbrugbare hoogteverschillen en gecontroleerde oversteekplaatsen



1. Ruimtelijke context

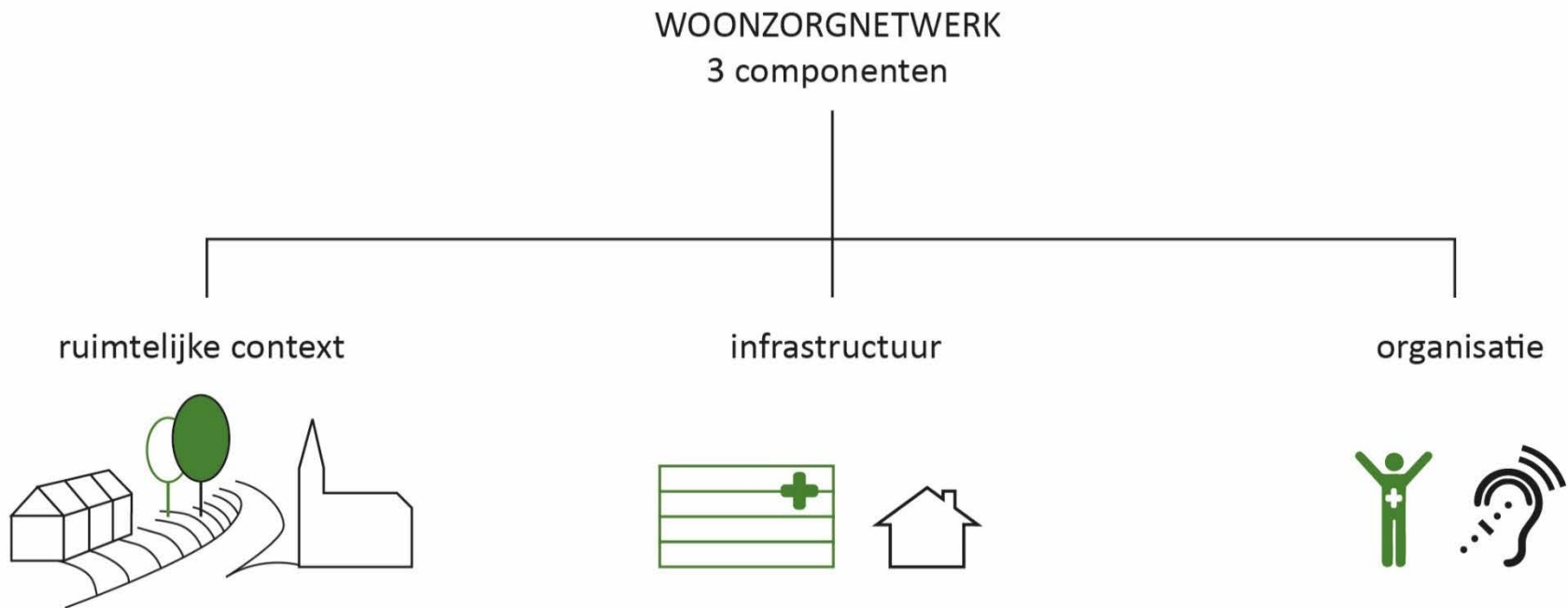
MICRO-niveau: ontwerpprincipes



Comfort

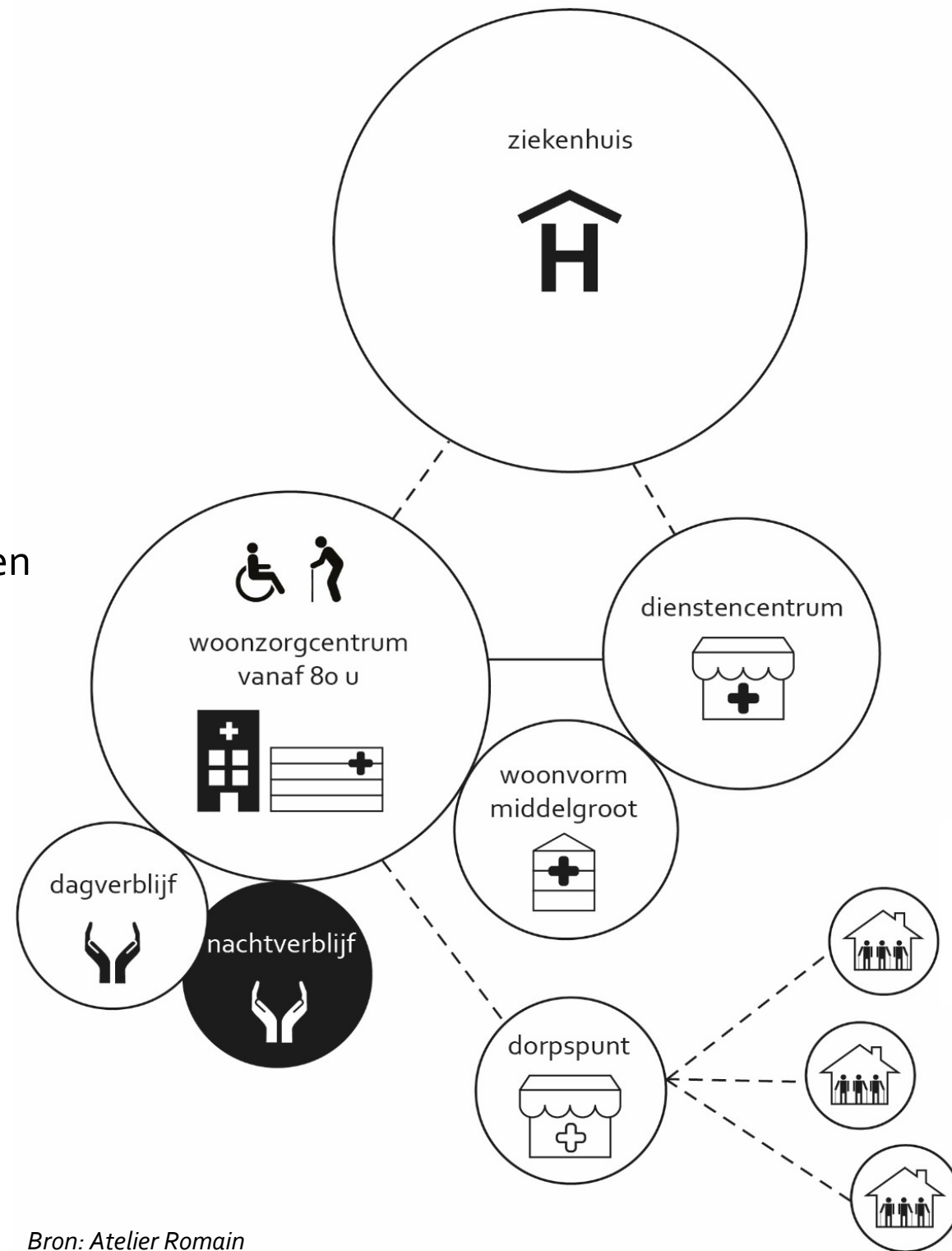
- groene plaatsen en pleintjes
- faciliteiten zoals iedere 100 à 125 meter een zitbank worden geplaatst.
- Halte's voor OV toegankelijk





2. Infrastructuur

- Ziekenhuis
- Woonzorgcentrum
- Lokaal dienstencentrum
- Dagverblijf en nachtverblijf/zorg
- Dorpspunt
- Kleinschalig en middelgrote woonvormen



2. Infrastructuur

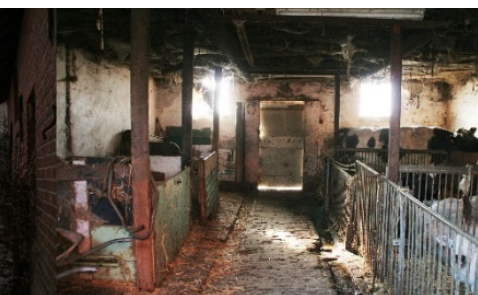
Dorpspunt Beveren-aan-de-IJzer (691 inwoners)



2. Infrastructuur

Kleinschalige woonvormen

- De oude pastorijen van Kleit en Adegem
- Carpe Diem (Beveren-aan-de-IJzer)



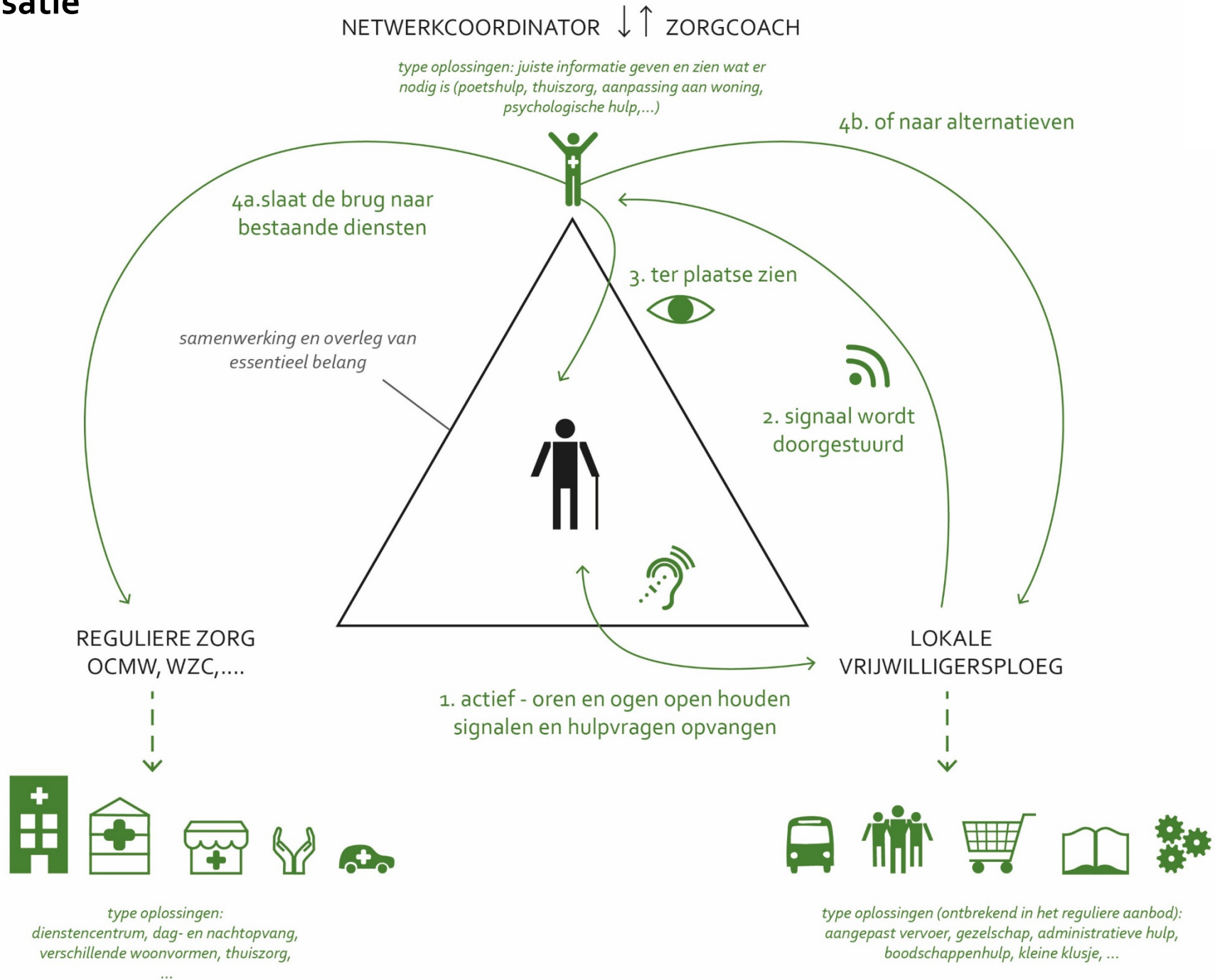
3. Organisatie

- Reguliere zorg
- Lokale vrijwilligers

Senioren vragen zelden zelf om hulp

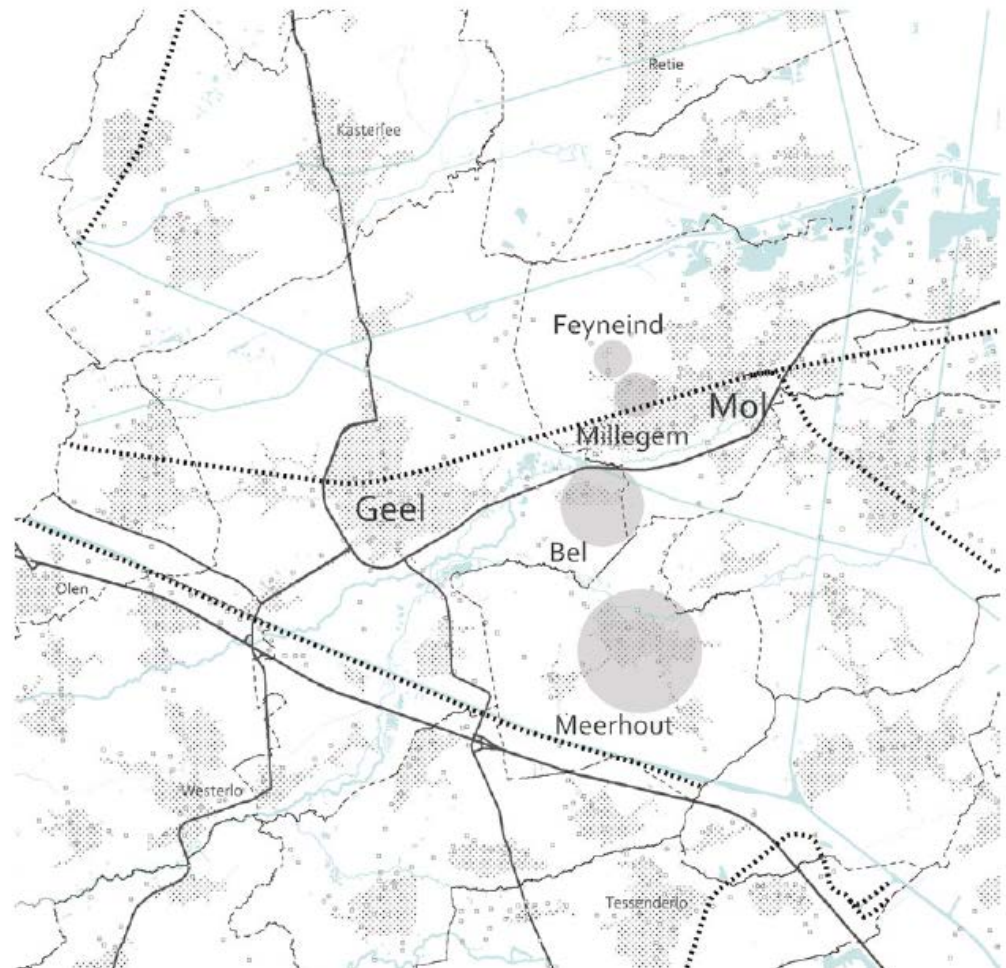
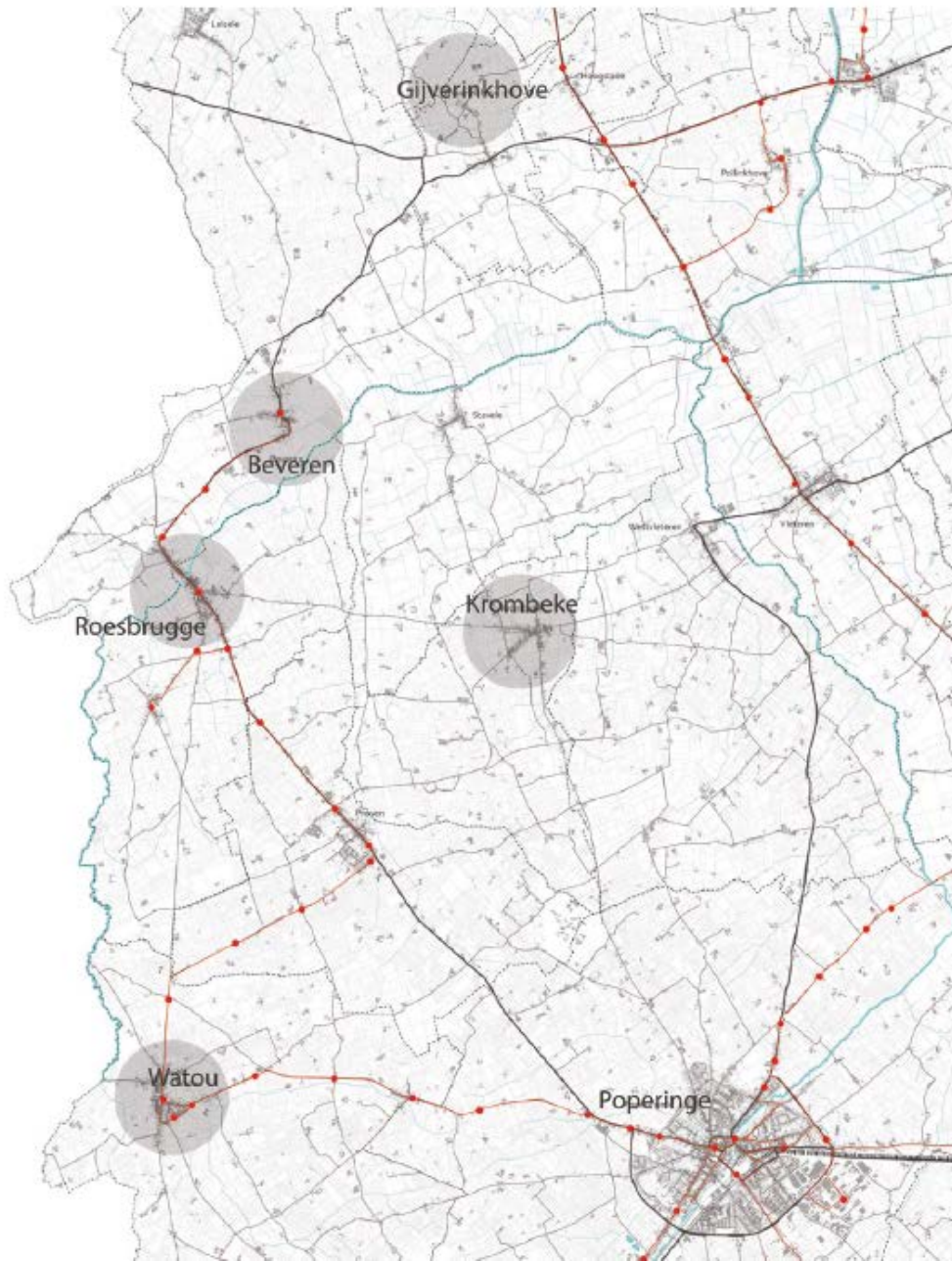
> Zorgcoach/netwerkcoördinator nodig die actief hulpbehoevenden opzoekt

3. Organisatie



Toepassing in 2 cases: Westhoek + Kempen

Plattelandsdorpen en meer verstedelijkte cases



Toepassing in case Westhoek

Categorisering van de casegebieden

CASE- GEBIEDEN	POPERINGE	PROVEN	WATOU, ROESBRUGGE	GIJVERINKHOVE, KROMBEKE, BEVEREN	OPEN RUIMTE
CATEGORIE VOLGENS PRS	stedelijk gebied	hoofddorp	woonkern	landelijke kern (oa. kern in buitengebied)	open ruimte (geïsoleerd)
ROL VOLGENS PRS	regionaal verzorgende rol voor het ommeland, stedelijke voorzieningen en economische infrastructuur	ondersteunend voor wonen en werken in buitengebied en een lokale verzorgende rol	structurerend voor wonen in buitengebied en een lokale verzorgende rol	afhankelijk van gemeentelijke visie	afhankelijk van gemeentelijke visie

Toepassing in case Westhoek

Aantal inwoners en type voorzieningen per casegebied

	GIJVERINKHOVE +/- 320 INW.	ROESBRUGGE +/- 720 INW.	KROMBEKE +/- 710 INW.	BEVEREN +/- 690 INW.	WATOU +/- 1900 INW.	PROVEN +/- 1.370 INW.
ONDERWIJS	/	basisschool	basisschool	/	basisschool, bibliotheek	basisschool
VERZORGING	/	apotheek	/	/	apotheek	apotheek
SOCIO- CULTURELE VOORZIENING	kerk	kerk, ontmoetings- centrum	kerk, ontmoetings- centrum	kerk	kerk, ontmoetings- centrum, Huis van de Dichter, brouwerij, kunstenfestival	kerk, ontmoetings- centrum
RECREATIE	motorclub, B&B	B&B	B&B	B&B	B&B, paardrijden	/
RETAIL	Rabarberhoeve, 't Bloesemhof, kaasboerderij	horeca, winkels, bank	bakker, horeca, winkels, bank	horeca, winkels	bakker, horeca, winkels, bank, beenhouwer,..	bakker, horeca, winkels, bank, beenhouwer,..

Toepassing in 2 cases: Westhoek + Kempen

Poperinge,
Meerhout



Millegem, Bel



Watou, Proven,
woonwijken,
Millegem, ...



Open ruimte, linten
van Meerhout, ...



Matrix

			Type plattelandsgebied			
			Goed bereikbare kern met OV met groot aanbod aan dagelijkse en periodieke voorzieningen	Bereikbare kern met OV met een goed aanbod aan dagelijkse voorzieningen	Gebied met een beperkt aanbod aan dagelijkse voorzieningen binnen een straal van 500m	Gebied dat verder gelegen is dan 500m van een kern met dagelijkse voorzieningen
Type infrastructuur	woonzorgcentrum, dagverblijf, nachtverblijf	niet zelfstandige ouderen	✓	✗	✗	✗
	dienstencentrum	kwetsbare ouderen	✓	✗	✗	✗
	woonvormen	middelgrote woonvorm voor kwetsbare ouderen	✓	✓	✗	✗
		kleinschalige woonvorm voor valide ouderen	✓	✓	✓	✗
	dorpspunt	zelfstandige ouderen	✓	✓	✓	✗
	thuiszorg en zorgcoach	zelfstandige ouderen	✓	✓	✓	✓

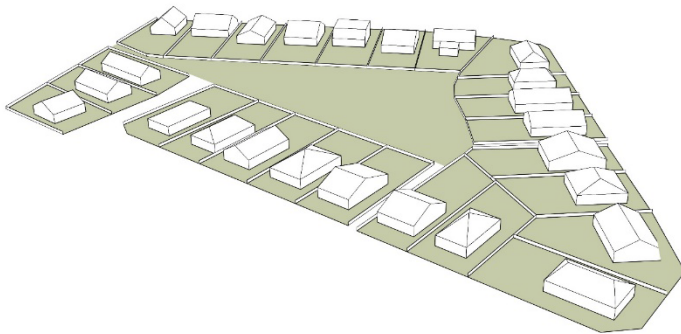
Mogelijke pistes

- Functies verweven
- Publieke ruimte kwalitatief inrichten
- Kleinschalige woonzorgprojecten in de nabijheid van activiteit en voorzieningen

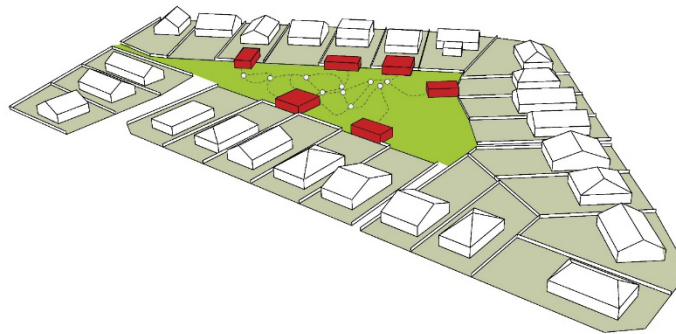


Mogelijke pistes

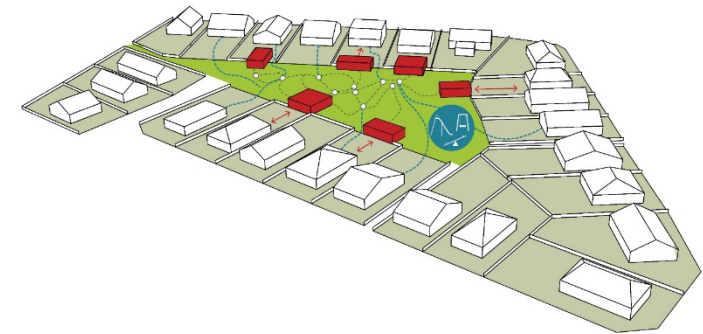
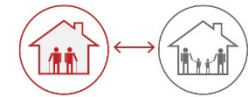
- Goed gelegen binnengebied benutten
- Kleinschalige zorgvoorziening
- Interactie tussen verschillende doelgroepen, wederzijdse hulp



Onbenut binnengebied van een goed gelegen bouwblok met jonge gezinnen



Modulaire woningen voor ouderen in het binnengebied



Interactie tussen de bestaande en nieuwe woningen, binnengebied als ontmoetingsplek voor verschillende doelgroepen en leeftijden

Brecht Vandekerckhove (Atelier Romain)
Beleidslessen: paradigmashift van 'ageing in place' naar 'moving in time'

Beleidsvoorstellen

1. **Samenvattend: plaatsbepaling**
2. **Voorstellen: 5 beleidsinsteken**
3. **Sleutel: een geïntegreerde benadering**



Plaatsbepaling:

Het doel is om alle mensen zo goed als mogelijk – succesvol – ouder te laten worden

AiP: zelfstandig wonen in een vertrouwde omgeving heeft een positieve invloed heeft op het welzijn en draagt bij aan een 'goede' oude dag.

Onderzoek: zelfstandigheid in de vertrouwde omgeving zijn het hoogste goed, Maar een afnemende mobiliteit en gezondheid stelt grenzen:

- Is de eigen woning geschikt?
- Is alles bereikbaar en beschikbaar binnen de woonomgeving? Wordt men gestimuleerd om uit zijn huis te komen?
- Is er voldoende informele zorg? (netwerk krimpt, burens zijn niet nabij en kinderen wonen verderaf)
- Is formele zorg beschikbaar op lange termijn? (capaciteit en logistiek)



Plaatsbepaling

AiP zal voor velen niet evident | niet haalbaar blijken

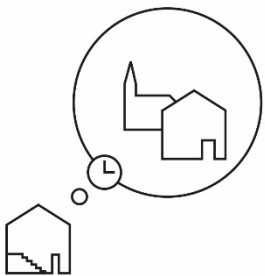
DUS:

- Nood aan een grotere beleidsverschuiving: van “Ageing in Place” naar “Move in Time” (to age well in place)
- Creatie van woonzorgnetwerken naar organisatie en infrastructuur
⇔ huidige tendens van centralisatie
- Potentieel van de periode na pensioen benutten
 - Stimuleren tot verhuizen: langer zelfstandig en grotere tevredenheid
 - Compact wonen, nabij voorzieningen en zorg
 - Geen gedwongen opname in wzc (alle klappen in één keer)

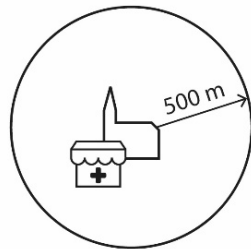


Beleidsvoorstellen

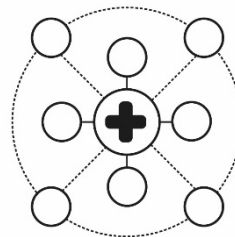
1. Mbt een paradigmashift naar MiT
2. Mbt de plaats in het netwerk: groeidorpen en locatiebeleid
3. Mbt het uitbouwen van woonzorgnetwerken
4. Mbt het openbaar domein en omgeving
5. Mbt de overgang van AiP naar MiT



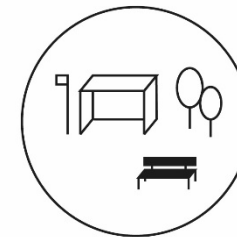
1



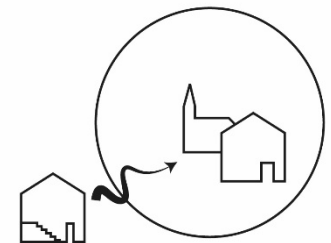
2



3



4

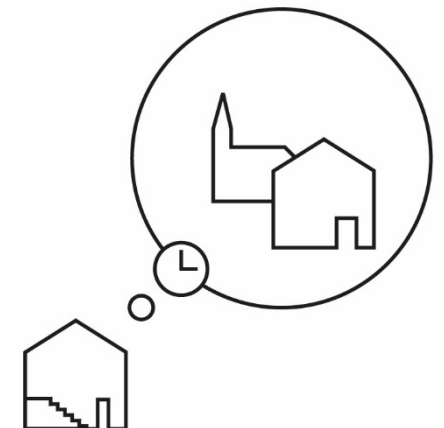


5

Beleidsvoorstellen

1. Mbt een paradigmashift naar MiT

- Gaan wonen op de 'juiste plaats' als een opportuniteit zien
- De grootste besparingen in de zorg kunnen en zullen moeten komen vanuit het wonen (D. Verté)
- Mensen ten allen prijze zo lang mogelijk thuis laten wonen is hen kwaliteit + zelfstandigheid ontzeggen
- Mensen willen wonen en niet verzorgd worden
- Woonzorgcomplex en assistentiewoningen zijn instellingen & echte alternatieven ontbreken vaak: zelfstandig ondersteund wonen



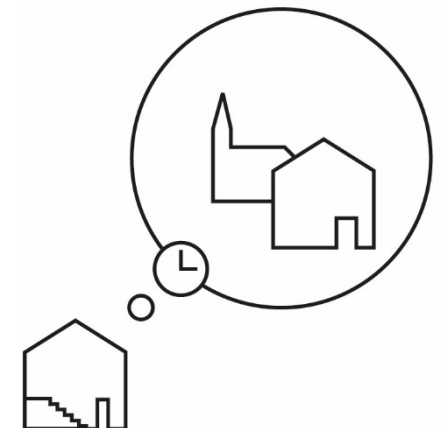
Beleidsvoorstellen

1. Mbt een paradigmashift naar MiT

- *"90 % van de nieuwbouw appartementen mikt op empty nesters en senioren , 90 % van de nieuwbouw appartementen is eigenlijk niet geschikt"*
- Sinds 2005 zijn er in VL 250.000 appartementen gebouwd: Hopelijk op de juiste plaats, maar zeker niet gebouwd om zorg te ontvangen

DUS:

- Uitbouw van een breed gamma aan woonformules met verschillende verhoudingen tussen 'wonen' en 'zorg'
- Campagne om mensen bewust te maken dat ze hun oude dag best voorbereiden
- Aanpassing bouwreglement, schaal en vormgeving

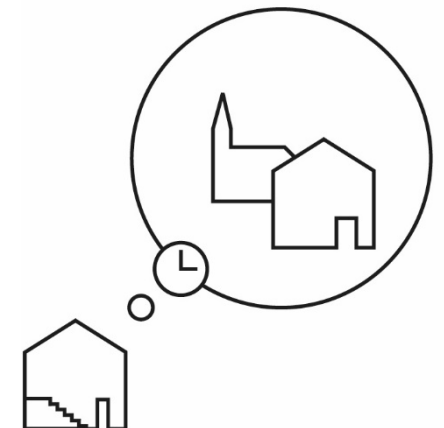


Beleidsvoorstellen

1. Mbt een paradigmashift naar MiT

MEERWAARDE

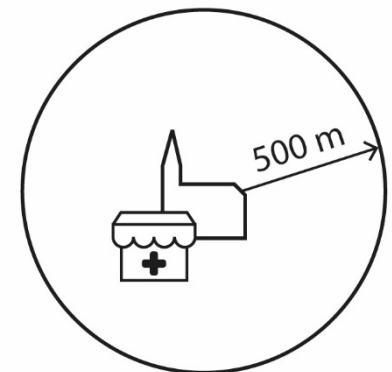
- Meer levenskwaliteit door grotere zelfstandigheid
- Organisatie van de vergrijzing en de ondersteuning die er mee gepaard gaat is haalbaarder
- Ruimtelijke rendement + woningrotatie



Beleidsvoorstellen

2. Mbt de plaats in het netwerk: groeidorpen en locatiebeleid

- Groeidorpen selecteren obv kritische massa, bereikbaarheid en uitrustingsniveau: selectiviteit in functie van leefbaarheid
- Uitbouw van dorpspunten in kernen met een beperkt aanbod aan dagelijkse voorzieningen
- Netwerk van kleinschalige woonvoorzieningen
- Locatiebeleid voeren: bereikbaarheid van de plek en aanwezigheid voorzieningen in een straal van 500 m



Beleidsvoorstellen

2. Mbt de plaats in het netwerk: groeidorpen en locatiebeleid

- Groeidorpen selecteren obv kritische massa, bereikbaarheid en uitrustingsniveau: selectiviteit in functie van leefbaarheid
- Uitbouw van dorpspunten in kernen met een beperkt aanbod aan dagelijkse voorzieningen
- Netwerk van kleinschalige woonvoorzieningen
- DORV

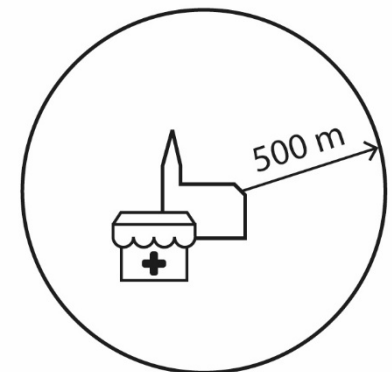


Beleidsvoorstellen

2. Mbt de plaats in het netwerk: groeidorpen en locatiebeleid

MEERWAARDE

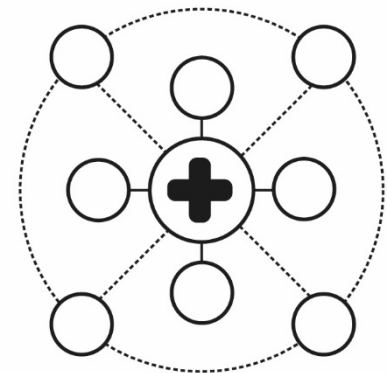
- Ruimtelijk kader dat mensen verleidt om actief te blijven
- Beter ondersteuning wordt mogelijk door dat de logistieke component verminderd wordt
- Slechte woningen kunnen ontsnipperd worden



Beleidsvoorstellen

3. Mbt het uitbouwen van woonzorgnetwerken

- Obv de **ruimtelijke context** (type gebied, bereikbaarheid en voorzieningenaanbod)
- **Wonen** beter organiseren:
 - op de juiste plaats de juiste woonformules aanbieden
 - + bouwreglement
- **Organisatieplatform** opstellen: nood aan een netwerkcoördinator en zorgcoach, als spilfiguren en vertrouwenspersonen:
 - organisatie van het netwerk (top-down)
 - organisatie van zorg op maat (bottom-up)
 - inschakelen van en schakelen tussen regulier aanbod en informele ondersteuning

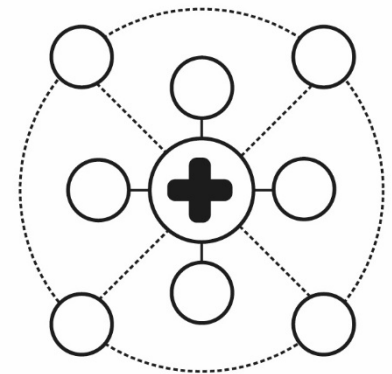


Beleidsvoorstellen

3. Mbt het uitbouwen van woonzorgnetwerken

MEERWAARDE

- Kwaliteit en zelfstandigheid gaan hand in hand
- Maatschappelijk haalbaar om zorg uit te bouwen inbegrepen de informele zorg



Beleidsvoorstellen

4. Mbt Openbaar domein en omgeving

- Publieke ruimte (her)inrichten op een leeftijdsvriendelijke manier zodat ouderen actief kunnen blijven
- Rekening houden met de ontwerpprincipes die volgende aspecten kunnen verbeteren voor ouderen: herkenbaarheid van de ruimte, leesbaarheid, diversiteit, toegankelijkheid, veiligheid en comfort

MEERWAARDE

- Toegankelijkheid vanuit design for all (aanvullend op nabijheid)
- Levenskwaliteit vanuit een grotere zelfstandigheid en ruimere bereikbaarheid
- Vermijden van vereenzaming door sociale contacten
- Mobiliteit en autonomie ~ langer gezond



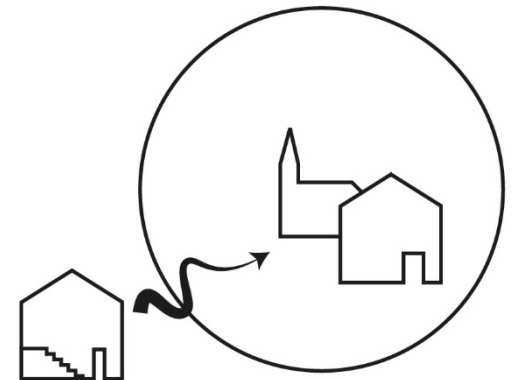
Beleidsvoorstellen

5. Mbt de overgang van AiP naar MiT

- Een beleid op lange termijn, dat pas zijn effecten zal hebben op middellange termijn heeft een overgangperiode nodig.

DUS

- Uitbouw van een outreachend netwerk: screening aangepastheid woningen, evalueren functioneren thuiszorg(netwerk),...
- Uitbouw systeem voor woningaanpassingen: verbeteren interne mobiliteit, aanpassen ruimtes; installatie domotica
- (her)inrichting van het publiek domein op een leeftijdsvriendelijke manier
- Stimuleren van aanbod aan mobiele voorzieningen op alle levensdomeinen
- Organisatie van activiteiten en mensen naar activiteiten brengen

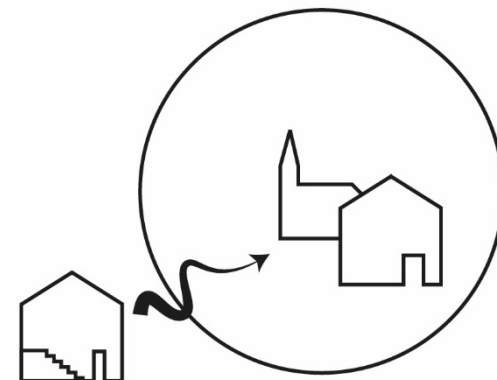


Beleidsvoorstellen

5. Mbt de overgang van AiP naar MiT

MEERWAARDE

- Beter wonen en betere levenskwaliteit
- Vermijden dat mensen in de omschakeling tussen twee systemen vallen
- Tijdige detectie
- Verminderen van sociale isolatie en eenzaamheid



Sleutel: een geïntegreerde benadering

De uitdagingen liggen bij verschillende beleidsdomeinen: Welzijn + Wonen + RO

- Wonen (+ RO): aangepaste en betaalbare woningen
- Welzijn (+Wonen + RO): beleidswijziging van AiP naar MiT
- Welzijn: wijziging geografie van de thuiszorg en –verpleging
- Welzijn + RO: inplanten van woonzorgcombinaties + woonzorgnetwerk-model

Nood aan een grotere interactie of zelfs activering voor 2 van de 3 beleidsdomeinen



Reactie uit het beleid

Boekvoorstelling

Dank voor uw aandacht!

Vragen staat vrij:

brecht@atelierromain.be

pascal.de.decker@skynet.be



Dank voor uw aandacht!

Vragen staat vrij:

brecht@atelierromain.be

pascal.de.decker@skynet.be

